

HANKINTAOHJE

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Hyväksytty aluehallituksessa 15.12.2025

§ 454

Sisällysluettelo

1	Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankinnat	4
1.1	Hankintaohjeen soveltamisala ja rakenne	4
1.2	Hankintojen yleiset periaatteet	4
1.2.1	Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankintojen periaatteet	5
1.3	Hankinta- ja sopimushallinta -yksikkö	5
1.3.1	Esteellisyys	6
1.4	Hankintojen suunnittelu ja valmistelu	7
1.4.1	Hankintojen suunnittelu	7
1.4.2	Hankintamenettelyn aloittaminen	8
1.4.3	Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu	8
1.5	Kynnysarvot	9
1.6	Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen	10
1.6.1	Yleisperiaatteet	10
1.6.2	Hankinnan ennakoidun arvon laskenta	11
1.6.3	Erityistilanteet	12
1.7	Hankinnat sidosyksiköltä	13
1.8	Hankinnat yhteishankintayksiköltä	13
1.9	ICT-hankinnat	14
1.10	Sähköiset kilpailutus-, sopimus- ja asianhallintajärjestelmät	14
2	Pienhankinnat	15
2.1	Pienhankintojen yleisperiaatteet	15
2.2	Tavarat ja palvelut (hankinnat alle 60.000 €)	16
2.2.1	Vähäiset hankinnat – arvo alle 15.000	16
2.2.2	Hankinnan arvo yli 15.000 – alle 60.000 €	16
2.3	Rakennusurakat (hankinnat alle 150.000 €)	17
2.4	Sosiaali- ja terveysalan palveluhankinnat (hankinnat alle 400.000 €)	18
2.5	Suorahankinta pienhankinnoissa	18
2.5.1	Asiakaskohtaiset suorahankinnat	19
2.6	Sopimus / tilauskirje pienhankinnoissa	20
2.7	Muutoksenhaku pienhankinnoissa	20
3	Kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen toteuttaminen	21
3.1	Hankintamenettely kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa	21
3.2	Hankintamenettely EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa	22
3.3	Hankinnasta ilmoittaminen	23
3.4	Tarjouspyyntö	24
3.4.1	Yleistä	24
3.4.2	Hankinnan kohteen määrittely	24

3.4.3	Tarjoajan poissulkemisperusteet	25
3.4.4	Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset	25
3.4.5	Tarjousten vertailuperusteet	26
3.4.6	Tarjouspyynnön antaminen, täsmentäminen ja muuttaminen	26
3.4.7	Hankinnan keskeyttäminen.....	26
3.4.8	Tarjousten antaminen ja lisäkysymykset.....	27
3.5	Tarjousten käsittely.....	27
3.5.1	Tarjousten avaaminen ja täydentäminen	27
3.5.2	Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen.....	28
3.5.3	Hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetettujen vaatimusten täyttyminen	28
3.5.4	Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta.....	29
3.5.5	Laadullisen arvioinnin suorittaminen	29
3.6	Hankintapäätös ja sen tiedoksianto.....	29
3.6.1	Hankintapäätös puitesopimukseen perustuvassa hankinnassa	30
3.6.2	Option käyttöönottoaminen.....	31
3.7	Suorahankinnat.....	31
3.7.1	Suorahankintailmoitus	34
4	Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja muut erityiset palvelut	35
4.1	Yleistä	35
4.2	Käyttäjien tarpeiden huomioiminen	35
4.3	Suorahankintaperusteet sosiaali- ja terveystaloudellisuudessa sekä erityispalveluissa	36
4.3.1	Asiakaskohtaiset suorahankinnat kynnysarvon ylittävissä SOTE-hankinnoissa	36
4.4	Tarjoajan poissulkeminen.....	36
4.5	Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta.....	37
4.6	Hankintamenettelyä koskeva kertomus.....	37
4.7	Odotusaika.....	37
4.8	Järjestämislain erityiset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa	37
5	Hankintasopimus.....	38
5.1	Sopimuksen tekeminen	38
6	Muutoksenhaku hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa	39
6.1	Hankintaoikaisu	39
6.2	Valitus markkinaoikeuteen.....	39
6.3	Hyvinvointialuelain tai hallintoprosessilain mukainen muutoksenhaku.....	40
6.4	Hankinnan väliaikainen järjestäminen	40
7	Hankinta-asiakirjat.....	41
7.1	Asiakirjajulkisuus	41

7.2	Hankinnan keskeyttäminen ja tarjousten julkisuus.....	41
8	Menettelyt.....	42
8.1	Avoin menettely	42
8.2	Rajoitettu menettely	42
8.3	Neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely.....	42
8.4	Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)	43
8.5	Innovaatiokumppanuus.....	43
9	Muut asiat.....	44
9.1	Tilaajavastuulaki	44
9.2	Käyttöoikeussopimus.....	45
9.3	Vastuullisuusnäkökohdat hankinnoissa.....	45
9.4	Code of Conduct.....	46
9.5	Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa	46
9.6	Tietoturva	47
9.7	Tietosuoja	47
9.8	Puitejärjestely.....	48
9.9	Valmius ja varautuminen hankinnoissa	49
9.10	Tilaaminen sopimuksen perusteella	49
10	Voimaantulo	49
	Sanasto	50

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEEN HANKINTAOHJE

1 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankinnat

1.1 Hankintaohjeen soveltamisala ja rakenne

Hankintaohje perustuu julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jatkossa hankintalaki) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/24/EU (jatkossa hankintadirektiivi) säännöksiin. Hyvinvointialueen hankinnoissa noudatetaan lisäksi lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 1233/2006 (tilaajavastuulaki), Sote-järjestämislakia 612/2021 (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä), sovelletaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueeseen hyvinvointialueesta annettua lakia 611/2021 (hyvinvointialuelaki) sekä noudatetaan tätä ohjetta sekä aluehallituksen hyväksymiä hankintojen periaatteita.

Tätä hankintaohjetta sovelletaan kansallisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin, joista on säädetty hankintalain 11 ja 12 luvuissa sekä EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin. Hankintaohjetta sovelletaan lisäksi pienhankintoihin, joista ei ole säännöksiä hankintalaissa. Muita hankintoja ohjaavia säädöksiä ja ohjeita ovat Oma Hämeen hallintosääntö ja toimialojen delegointisäännöt, Oma Hämeen osto-ohje sekä Oma Hämeen investointeja koskeva ohjeistus.

Hankinnoissa sovelletaan julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JYSE) sekä julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja (JIT). Näistä voidaan poiketa ainoastaan perustellusta syystä.

Hankintasopimusten osalta noudatetaan sopimushallinnan periaatteet -ohjetta sekä erillistä sopimusohjetta.

Kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja käsitellään ohjeen luvuissa 3–5 ja pienhankintoja luvussa 2.

1.2 Hankintojen yleiset periaatteet

Julkisen hallinnon peruseriaatteita julkisissa hankinnoissa ovat lainmukaisuus, julkisuus, avoimuus, suhteellisuus, syrjimättömyys ja tasapuolisuus sekä verovarojen tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttäminen. Periaatteita on noudatettava julkisissa hankinnoissa hankinnan laadusta tai arvosta riippumatta, suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankinnat on suoritettava taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti ja hyödynnettävä olemassa olevat kilpailuolosuhteet. Tarjoajia ja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

Avoimuus

Hankinnasta on tiedotettava sen luonteen mukaisesti riittävän laajasti eikä hankintamenettelyä koskevia tietoja saa salata. Kaikki soveltuvat tarjoajat voivat jättää tarjouksen (avoin menettely) tai tarjousmenettelyyn tulee valita riittävä määrä ehdokkaita (rajoitettu menettely, neuvottelumenettely). Tarjouskilpailun ratkaisemisesta tiedotetaan tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintaa koskevat asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia.

Syrjimättömyys

Tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava tasapuolisesti ja syrjimättä. Yrityksillä on oltava tasaveroiset mahdollisuudet tarjota tavaroita ja palveluja julkiselle sektorille. Koska tarjoajien määrän on oltava suhteessa hankinnan kokoon, hankintayksikön täytyy käyttää objektiivisia perusteita rajoittaessaan mahdollisten tarjoajien määrää.

Suhteellisuus

Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Tarjouskilpailusta aiheutuvia kustannuksia tulee verrata tarjouskilpailulla aikaan saatavaan säästöön. Esimerkiksi ilmoittamisen laajuuden ja määrän on oltava suhteessa ilmoittamisesta arvioitavissa olevaan hyötyyn. Tarjouspyyntö on suhteutettava sekä muodoltaan että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen, pääsääntönä kuitenkin kirjallinen menettely. Tarjouksen tekemiseen käytettävän työn tulee olla suhteessa sekä hankinnan vaativuuteen että sen taloudelliseen arvoon.

1.2.1 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankintojen periaatteet

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitus on hyväksynyt hankintojen periaatteet. Periaatteet ohjaavat hankintojen tekemistä ja määrittelevät seitsemän painopistealuetta. Hankintojen periaatteet perustuvat Suomen kansalliseen hankintastrategiaan. Painopistealueet ovat:

- Hankintojen strateginen johtaminen
- Hankintataidot
- Hankintojen tietojohdaminen ja vaikuttavuus
- Hankintojen taloudellinen kestävyys
- Hankintojen sosiaalinen kestävyys
- Innovatiiviset hankinnat

Hankintojen periaatteet -ohje on luettavissa Kanta-Hämeen hyvinvointialueen [intrassa](#).

1.3 Hankinta- ja sopimushallinta -yksikkö

Hankintojen toteutustavasta ja käytännön hankintaprosessista vastaa Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö, joka on osa Strategia ja integraatio -toimialaa. Hankintapalveluiden tehtäväkenttä

koostuu seuraavista tehtäväkokonaisuuksista: keskitetyt Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta koskevat hankinnat, toimialojen kynnysarvon ylittävät erillishankinnat, kilpailuttamiseen ja hankintasopimusten laatimiseen liittyvät neuvontapalvelut, tiedottaminen, ohjeistus ja koulutus. Lisäksi Hankinta ja sopimushallinta -yksikön tehtäviin kuuluu sopimushallinta, joka pitää sisällään mm. sopimusjärjestelmän ja -arkiston ylläpitämisen, sopimusmuutosten hallinnan ja sopimusten määräaikojen valvonnan. Hankintatoimen ja toimialojen työnjaosta on laadittu erillinen taulukko, joka on käyty läpi toimialojen kanssa.

Hankinta ja sopimushallinta -yksikön harkinnan mukaan hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana, sidosyksikköhankintana (In-house), osana yhteishankintaa tai kilpailuttaa markkinoilla. Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö vastaa siitä, että sen kautta toteutetut hankinnat toteutetaan lakien ja ohjeiden mukaisesti.

1.3.1 Esteellisyys

Hyvinvointialueen luottamushenkilön, viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä asian käsittelyssä on säädetty hyvinvointialueissa (611/2021) ja hallintolaissa (434/2003). Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan valmisteluun, esittelemiseen eikä päättämiseen, hankinnan valvontaan tai hankintaan liittyvien asioiden käsittelyyn.

Hankintoja kilpailutettaessa kilpailutukseen osallistuvien henkilöiden on huomioitava mahdollinen esteellisyys osallistua kilpailutuksen valmisteluun. Henkilö voi olla esteellinen osallistumaan kilpailutuksen valmisteluun esimerkiksi silloin, jos hänen sukulaisensa tai lähipiiriinsä kuuluva henkilö on mahdollinen tarjouksen tekijä, toimii tarjouksen tekijän päättävissä elimissä tai kilpailutuksen valmistelusta on muuten odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa kilpailutuksen valmisteluun osallistuvalla henkilöllä. Jos asianomainen henkilö epäilee olevansa esteellinen, tulee hänen jäättävä itsensä jo kilpailutuksen alkuvaiheessa.

Mikäli hankinnan valmistelussa käytetään ulkopuolisia konsultteja ja valmistelijoita on huomioitava hankintalain 66 §:n säännös liittyen ehdokkaan tai tarjoajan osallistumisesta hankinnan valmisteluun. Säädöksen mukaan, jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvä yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun, on hankintayksikön varmistettava, että tämä ei vääristä kilpailua. Hankintalain 88 §:n 1 momentin kahdeksannen kohdan mukaan tarjoaja voidaan harkinnan varaisesti poissulkea, jos se on osallistunut hankinnan valmisteluun edellä kuvatun mukaisesti, eikä vääristymää voida poistaa muilla vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä kuin sulkemalla tarjoaja pois tarjouskilpailusta. Ennen poissulkemista ehdokkaalle tai tarjoajalle on annettava mahdollisuus osoittaa, ettei sen osallistuminen hankinnan valmisteluun ole johtanut tasapuolisen ja syrjimättömän hankintamenettelyn vaarantumiseen.

1.4 Hankintojen suunnittelu ja valmistelu

1.4.1 Hankintojen suunnittelu

Toimialojen tulosalueiden tulee vuosittaisessa budjetti- ja toimintasuunnitelmien laatimisen yhteydessä kartoittaa tulevan vuoden hankintatarpeet ja laatia hankintasuunnitelma. Hankintojen suunnittelu on osa vuosibudjetointia ja hankintojen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon tulosalueiden määrärahojen riittävyys.

Palveluhankinnan käynnistämistä edeltää palvelustrategiaan ja markkinatilanteeseen perustuva tuotantotapa-analyysi. Tuotantotapa-analyysin tarkoitus selvittää onko perusteltua kilpailuttaa palvelu, tuottaa palvelu palvelusetelillä vai tuottaa omana toimintana. Järjestämistavan arviointi on kyseisestä palvelusta vastaavan toimialan vastuulla, Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö avustaa toimialaa tarvittaessa. Tuotantotapa-analyysissa on huomioitava varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin, riittävän oman tuotannon määrän varmistaminen ja taloudelliset näkökulmat.

Tulosalueet lähettävät hankintasuunnitelmat tiedoksi Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö -yksikköön erikseen määritellyn ajankohtaan mennessä.

Hankintojen suunnittelussa on huomioitava seuraavat asiat:

- Hankinnan tarve ja laajuus
- Hankinnan rahoitus
- Markkinatilanne
- Yhteishankinta mahdollisuudet
- Hyvinvointialueen voimassa olevat sopimukset
- Muiden toimialojen tarve vastaavalle hankinnalle
- Koko hyvinvointialueen laajuisen sopimuksen kilpailuttaminen

Aluehallitus hyväksyy vuosittain hankintasuunnitelman, hyväksytyn hankintasuunnitelman mukaisia hankintoja ei tuoda erikseen käsiteltäväksi aluehallitukseen lukuun ottamatta erityisen merkittäviä hankintoja, ellei aluehallitus toisin päättä. Hankintasuunnitelmaan sisällytetään kaikki hankinnat, joiden ennakoitu arvo on yli 100 000 € (alv 0 %) (kts. luku 1.6.) lukuun ottamatta asiakaskohtaisia palveluhankintoja. Toimialojen tulee ilmoittaa seuraavan kalenterivuoden hankinnat Hankinta ja sopimushallinta -yksikölle lokakuun loppuun mennessä. Hankintasuunnitelma viedään aluehallituksen käsittelyyn suunnitelmavuotta edeltävän vuoden marras-joulukuussa. Hankintasuunnitelma kerätään seuraavalle vuodelle syys-lokakuun aikana.

Asiakaskohtaisista palveluhankinnoista päättävä viranhaltija määrätään delegointisäännöissä. Asiakaskohtaisia palveluhankintoja ei lisätä hankintasuunnitelmaan niiden luonteen vuoksi. Asiakaskohtaisista palveluhankinnoista tehdään erillinen sopimus palvelutuottajan kanssa. Käytössä on mallipohja, jossa on huomioitu keskeiset sopimusehdot. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota hinnankorotus- ja irtisanomisehtoihin. Asiakaskohtaisten sopimusten hinnankorotuksista päättää kyseisestä hankinnasta päättänyt viranhaltija.

Mikäli toimintavuoden aikana tulee ilmi välttämättömiä hankintoja, joiden arvo on yli 100.000 euroa, aluehallitukseen tuodaan hyväksyttäväksi hankintasuunnitelman muutos. Muutoksen esittelystä aluehallitukselle vastaa toimiala.

Investointihankinnat perustuvat hyväksytyyn investointisuunnitelmaan. Investointien toteuttamisesta ja investointisuunnitelman muuttamisesta ohjeistaa Rahoitus- ja investointi -yksikkö. Investointien osalta on huomioitava, että investointien suunnitteluajanjänne on pitkä ja että muutosten tekemistä investointisuunnitelmaan on rajoitettu. Investointihankinnoissa toimiala vastaa siitä, että investointi on hyväksytty ja investointisuunnitelman mukainen.

Yli yhden miljoonan euron hankinnat (koskee myös yli yhden miljoonan euron hankkeita) tulee esitellä etukäteen hyvinvointialuejohtajalle viimeistään ennen hankintailmoituksen julkaisua. Esittelystä hyvinvointialuejohtajalle on sovittava riittävän ajoissa. Esittelystä vastaa toimialan edustajat. Esittelyyn osallistuvat toimialan vastuuhenkilöt sekä Hankinta ja sopimushallinta -yksikön hankinnasta vastaava asiantuntija.

Hankintasuunnitelmaan voidaan tehdä vähäisiä muutoksia ja teknisiä korjauksia hankintatoimen toimesta ilman aluehallituksen käsittelyä.

Toimialajohtajat ja tulosalueiden johtajat ovat vastuussa kustannusten kehityksen seurannasta sekä vastaavat hankintojen lainmukaisesta toteutuksesta.

1.4.2 Hankintamenettelyn aloittaminen

Hankintamenettely aloitetaan ilmoittamalla hankinnan tarve Hankintojen ja sopimushallinnan yksikölle käyttäen intrasta löytyvää hankintaehdotuksen lomaketta. Yksikkö ilmoittaa ilmoittajalle hankinnan vastuuhenkilön, joka varaa aloituspalaverin ilmoittajan ja muiden mahdollisten yhteyshenkilöiden kanssa. Kaikki kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat tehdään yhteistyössä Hankintojen ja sopimushallinnan yksikön kanssa.

1.4.3 Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu

Markkinakartoituksen tavoitteena on tunnistaa, minkälaisia toimittajia on olemassa sekä saada tietoa markkinoilla olevista ratkaisuvaihtoehdoista. Hankinnan laajuus, erityisosaamisen vaatimus ja toimittajamarkkinoiden tunteminen ennestään vaikuttavat markkinakartoituksen tarpeellisuuteen ja laajuuteen. Markkinakartoituksesta vastaava taho on tulosalueen nimittämä hankintaan osallistuva tulosalueen edustaja tai edustajat yhteistyössä Hankinta- ja sopimushallinta -yksikön asiantuntijan kanssa. Hankintasuunnitelmalla olevien hankintojen markkinakartoitus tulee tehdä aina yhdessä Hankinta- ja sopimushallinta -yksikön kanssa.

Käytettäviä keinoja ovat tietopyynnöt (Hilmaan) tai vapaamuotoiset dialogit tai tarkempi tekninen vuoropuhelu. Tietoa voi saada myös yritysten verkkosivuilta, alan messuilta ja muilta vastaavan

hankinnan tehneiltä hankintayksiköiltä. Hankintayksikkö voi antaa tietoa toimittajille hankintaa koskevista suunnitelmista ja vaatimuksista. Alustava tarjouspyyntö tai sopimusluonnos voidaan lähettää potentiaalisille tarjoajille kommentoitavaksi. Tarkoituksena on selvittää hankinnan sisällön vaatimusten selkeys ja ymmärrettävyys, jotta kilpailutuksessa saadaan vertailukelpoisia tarjouksia.

Tarjoajilta voidaan saada ehdotuksia hankinnan kohteen määrittelystä ja tietoa kustannuksista. Saadut tiedot vaikuttavat hankinnan sisällön määrittelyyn sekä valinta- ja vertailuperusteisiin kilpailutusvaiheessa. Tarkoitus on, että hankintayksikkö saa hankinnan kohteesta riittävästi tietoa hankinnan suunnittelemiseksi ja kykenee sen jälkeen itsenäisesti laatimaan tarjouspyynnön. Vuoropuhelu on erotettava selkeästi kilpailutuksesta ja se ajoitetaan ennen tarjouspyyntövaihetta. Markkinakartoitus ja -vuoropuhelu eivät saa johtaa kilpailun vääristymiseen eivätkä syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

Markkinakartoituksessa ja -vuoropuhelussa on huomioitava, että mukaan otetaan aina riittävä määrä toimittajia. Markkinakartoituksen tekeminen ei velvoita hankintayksikköä käynnistämään suunniteltua hankintaa.

Markkinakartoitus ja markkinavuoropuhelu tulee järjestää kaikissa palveluhankinnoissa ja lähes kaikissa tavarahankinnoissa ennen tarjouspyynnön julkaisua. Vain hyvin yksinkertaisissa ja vähäarvoisissa hankinnoissa voidaan edetä suoraan tarjouspyynnön julkaisemiseen.

1.5 Kynnysarvot

Hankinnat jakaantuvat

- hankintalain kynnysarvot alittaviin hankintoihin (pienhankinnat)
- kansalliset kynnysarvot ylittäviin, mutta EU-kynnysarvojen alle jääviin hankintoihin (kansalliset hankinnat) sekä
- EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin (EU-hankinnat).

Kansallisen kynnysarvot ylittäviin hankintoihin sovelletaan hankintalakia (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista). EU-kynnysarvojen ylittäviin hankintoihin sovelletaan lisäksi hankintadirektiiviä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU).

Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta koskevat seuraavat kynnysarvot:

	€	Lisätieto
Vähäiset hankinnat	<15.000 euroa	Tavarat, palvelut ja rakennusurakat
Pienhankinta	15.000–59.999 euroa	Tavarat, palvelut ja rakennusurakat
Kansallinen kynnysarvo		
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60.000 euroa	
Rakennusurakat	150.000 euroa	
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	400.000 euroa	Hankintalain liite E kohdat 1–4
Muut erityiset palvelut	300.000 euroa	Hankintalain liite E kohdat 5–15
Käyttöoikeussopimukset	500.000 euroa	
EU-kynnysarvot		
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	221.000 euroa	
Rakennusurakat	5.538.000 euroa	

1.6 Hankinnan ennakoitun arvon määrittäminen

1.6.1 Yleisperiaatteet

Hankinnan valmistelijan on selvitettävä hankinnan ennakoitu arvo. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Laskemistapaa ohjeistetaan tarkemmin luvussa 1.6.2. Hankinnan ennakoitun arvon mukaan määräytyy mm. hankinnassa noudatettava hankintamenettely ja sovellettavat säännökset.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamiseksi välttämättömien tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön. Rakennusurakan suunnittelun kustannukset eivät sisälly urakan kokonaisintaan.

Esimerkki: Tehdään korjausrakentamista kiinteistöön X. Arvioitu budjetti on 500.000 euroa. Suunnitelmaan sisältyy sähkötyitä (100.000 euroa), LVIA-asennustyitä (300.000) euroa ja maalaus- ja listoitustyitä (100.000 euroa). Sähkötyitä sekä maalaus- ja listoitustyitä ei voi katsoa pienhankinnoiksi, koska koko urakan arvo on 500.000 euroa. Kaikki tilattavat työt tulee kilpailuttaa kansallisen kynnysarvon yrittävänä hankintana.

Lähtökohtana on hankintayksikön oma arvio hankintasopimuksen arvosta. Toisaalta hankintayksikön on asianmukaisesti ja riittävän tarkasti asiaa selvittäen arvioitava hankinnan arvo. Jos

hankinnan arvo on laskettu perusteettomasti väärin ja toteutuneiden tarjousten hinnat ylittävät merkittävästi hankintayksikön ennakoidun arvion, on hankinta keskeytettävä ja hankinnasta on julkaistava uusi ilmoitus. Esimerkiksi mikäli tarjousten saavuttua käy ilmi, että hankinta olisi tullut kilpailuttaa EU-kynnysarvon mukaisena hankintana, mutta se on julkaistu kansallisena hankintana, on hankinta keskeytettävä ja julkaistava uudelleen EU-kynnysarvon mukaisena hankintana.

Jos hankintayksikkö koostuu erillisistä toiminnallisista yksiköistä, on otettava huomioon kaikkien yksittäisten toiminnallisten yksiköiden hankintojen yhteenlaskettu ennakoitu kokonaisarvo. Tarkoituksena on kannustaa hankintayksiköitä suunnitelmalliseen hankintatoimeen ja hankintojen koamiseen loogisiksi kokonaisuuksiksi. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen osalta tämä tarkoittaa sitä, että pääsääntöisesti esimerkiksi kahden tulosalueen hankinnat samasta hankinnan kohteesta tulee laskea yhteen ja kilpailuttaa niiden yhteisen arvon mukaisesti.

Hankintaa ei saa keinotekoisesti pilkkoa eriin tai sen arvoa laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintalain soveltamisen välttämiseksi.

Esimerkki: Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle hankitaan palvelua A Terveystieteiden toimialalle sekä Pelastustoimen toimialalle. Näiden hankintojen arvo tulee laskea yhteen, josta muodostuu hankinnan ennakoitu arvo.

1.6.2 Hankinnan ennakoidun arvon laskenta

Hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on otettava huomioon kaikki korvaukset, joita tullaan maksamaan. Laskennassa tulee ottaa huomioon myös mahdolliset optiot, sopimuksen laajentuminen ja sopimuksen pidennysehdot (optiokaudet) sekä tarjoajille maksettavat palkkiot ja maksut.

Jos sopimuskausi on alle 48 kuukautta, tulee ennakoidussa arvossa huomioida sopimuskauden aikaiset korvaukset.

Mikäli sopimuskausi on pidempi kuin 48 kuukautta, käytetään hankinnan ennakoidun arvon laskennassa maksimissaan 48 kuukauden arvioituja kokonaiskustannuksia.

Esimerkki 1: Hyvinvointialue kilpailuttaa palvelun A kahdeksi vuodeksi, jonka jälkeen palvelu on tarkoitus järjestää omana toimintana. Palvelun A hinnaksi on arvioitu 5000 euroa kuussa. Tällöin hankinnan arvo lasketaan seuraavasti: $5000 \text{ euroa} \times 24 \text{ kuukautta} = 120.000 \text{ euroa}$. Hankinta on näin ollen kansallinen hankinta.

Esimerkki 2: Hyvinvointialue kilpailuttaa palvelun B toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella. Palvelun B hinnaksi on arvioitu 5000 euroa kuukaudessa. Koska sopimus on toistaiseksi voimassa oleva, tulee hankinnan arvon laskennassa käyttää 48 kuukauden kustannuksia. Tällöin hankinnan arvo lasketaan seuraavasti: $5000 \text{ euroa} \times 48 \text{ kuukautta} = 240.000$. Hankinta on näin ollen EU-kynnysarajan ylittävä hankinta.

Esimerkki 3: Hyvinvointialue kilpailuttaa ICT-ratkaisun C sopimuksella, joka on voimassa määräaikaista neljä vuotta ja jatkuu tämän jälkeen toistaiseksi voimassa olevana. Ratkaisu C pitää sisällään toteutus- ja käyttöönottoprojektin sekä tuki- ja ylläpitopalvelut jatkuvana palveluna. Toteutus- ja käyttöönottoprojektin kiinteäksi hinnaksi on arvioitu 50000 euroa, tuki- ja ylläpitopalveluiden hinnaksi on arvioitu 5000 euroa kuussa. Hankinnan arvon laskennassa tulee käyttää tällöin toteutus- ja käyttöönottoprojektin kustannuksia (50000 euroa) sekä jatkuvien tuki- ja ylläpitopalveluiden 48 kuukauden kustannuksia. Tällöin hankinnan arvo lasketaan seuraavasti: 50000 euroa + 5000 x 48 kuukautta = 290.000. Hankinta on näin ollen EU-kynnysrajan ylittävä hankinta.

Puitejärjestelyissä ja dynaamisissa hankintajärjestelmissä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

Esimerkki 4: Hyvinvointialue kilpailuttaa puitesopimuksen konsulttipalveluille, jonka kesto on neljä vuotta. Puitesopimuksessa ostetaan konsultointia lakiasioihin, hankintojen suunnitteluun ja tietoturvallisuuteen. Kustakin erillisestä konsultoinnin kohteesta muodostetaan oma osa-alue. Jokaiselle osa-alueelle on arvioitava kuinka paljon ostoja tullaan tekemään koko neljän vuoden aikana. Näiden ostojen yhteissumma on hankinnan ennakoitu arvo. Lisäksi yksittäisen osa-alueen ennakoitu arvo ilmoitetaan tarjouspyynnöllä. Ennakoitua arvoa ei saa ylittää sopimuskaudella.

1.6.3 Eriyistilanteet

Käyttöoikeussopimuksista, eräistä palveluhankinnoista ja pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista laskentaperiaatteista on säädetty erikseen hankintalain 28–30 §:ssä. Esimerkiksi suunnittelukilpailussa palveluhankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on huomioitava myös mahdolliset osallistumispalkkiot ja maksut (29 §). Hankintalain 30 §:ssä on säädetty pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista ennakoidun arvon laskemissäännöistä.

Jos tavarahankinnan kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon laskennan perusteena käytetään:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa tai yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; tai

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna 48:lla.

Määräajoin uudistettavien hankintojen osalta hankintayksikkö voi tehdä sopimuksen esimerkiksi vuodeksi kerrallaan logistiikkaan, riskeihin, rahoitukseen tai muihin vastaaviin syihin perustuen. Rahoitukseen liittyvä syy voi olla se, että rahoitusta on myönnetty yhdeksi vuodeksi ja sen jatkuvuudesta ei ole varmuutta. Hankintoja ei voi pilkkoa tai sopimuskautta keinotekoisesti lyhentää pelkästään siitä syystä, että vältetään hankintalain soveltaminen.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; tai

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, tai jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.

1.7 Hankinnat sidosyksiköltä

Hankintalakia ei sovelleta sidosyksiköltä (in-house) tehtävään hankintaan. Sidosyksikkö on hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen yksikkö, johon hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa samoin kuin omiin toimipaikkoihinsa. Lisäksi edellytyksenä on, että sidosyksikkö harjoittaa vain hankintalaissa määritellyn osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin määräysvallan omaavien hankintayksiköiden kanssa. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa.

1.8 Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Yhteishankintayksikkö on hankintayksikkö, joka hankkii omistajilleen tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita tai tekee näille em. tuotteita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä. Yhteishankintayksikkönä toimivan hankintayksikön tulee täyttää hankintalaissa määritellyt edellytykset. Yhteishankintayksikön kilpailutukseen osallistuttaessa hankintaprosessin toteuttamisesta, hankintapäätöksen ja hankintasopimuksen tekemisestä sekä sopimuksenaikaisesta valvonnasta vastaa pääsääntöisesti yhteishankintayksikkö. Tarvittaessa yhteishankintayksikkö kutsuu toimialoilta edustajia kommentoimaan tarjouspyynnön materiaaleja.

Kun hankintayksikkö hankkii tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikköä tai toteuttaa hankinnan käyttäen yhteishankintayksikön hankintalain mukaisesti kilpailuttamaa hankintasopimusta tai puitejärjestelyä, hankintayksikön katsotaan noudattaneen hankintalain kilpailuttamisvaatimusta. Tällöin hankintayksikön ei itse tarvitse enää kilpailuttaa hankintaa hankintalain mukaisella menettelyllä.

Yhteishankintayksikön kilpailuttamiin sopimuksiin on tietyin edellytyksin mahdollista liittyä ilman omaa kilpailutusta. Jos yhteishankintayksikön kilpailuttamaan sopimukseen liitytään, on huolehdittava siitä, ettei sopimuksen ulkopuolisia ostoja (ns. ohiotot) tehdä. Yhteishankintoihin sitoutumisesta päättää hankintapäällikkö tai hankinta- ja laadunhallintajohtaja.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen käyttämiä yhteishankintayksiköjä ovat esimerkiksi Hansel Oy, Tuomi Logistiikka Oy sekä Sansia Oy.

1.9 ICT-hankinnat

ICT-hankinnaksi katsotaan mm. tieto- ja viestintätekniisten palveluiden, järjestelmien, ohjelmistojen, laitteiden, perustietotekniikkaan liittyvien tulostimien, lisätarvikkeiden ja muiden laitteiden sekä tieto- ja viestintätekniologiaan liittyvän asiantuntijapalvelun hankinta. ICT-hankintojen lisäksi tavanomaisiin tavara- ja palveluhankintoihin voi liittyä ICT-hankintojen piirteitä, kuten integraatioita ja tietoliikenneyhteyksien avauksia. Näissäkin hankinnoissa tulee ottaa huomioon jäljempänä kuvatut asiat.

ICT-hankintojen valmistelussa tulee huomioida kokonaisarkkitehtuuriajattelun periaatteet, joilla varmistetaan tietojen hallinnan yhtenäisyys, prosessien ja tietojärjestelmien yhteensopivuus sekä kustannustehokkuus. Ennen hankinnan valmistelun aloittamista ICT-hankinnan tarve on ilmoitettava tietohallintoon. Hankinnan valmistelu tehdään aina yhdessä tietohallinnon asiantuntijan ja Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö -yksikön asiantuntijan kanssa.

1.10 Sähköiset kilpailutus-, sopimus- ja asianhallintajärjestelmät

Hankintalaki edellyttää EU-hankintojen kilpailuttamista sähköisesti. Hyvinvointialueella on käytössä sähköinen kilpailutus- ja pienhankintajärjestelmä, sähköinen sopimushallinnan järjestelmä sekä asianhallintajärjestelmä. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella kaikki kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat julkaistaan sähköisesti. Myös kansallisen kynnysarvon alittava hankinta on mahdollista kilpailuttaa sähköisesti.

Sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta tehdään kaikki hankintalainsäädännön edellyttämät hankintailmoitukset (Hilma-ilmoitus), tarjouspyynnöt, ESPD-lomakkeet (yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja) sekä tarjoajien ja hyvinvointialueen välinen viestienvaihto hankinnan kilpailutusvaiheessa. Tarjoajat tekevät tarjouksensa sähköisesti kilpailutusjärjestelmässä, jossa tarkistetaan myös tarjoajien kelpoisuusvaatimusten täyttyminen sekä tehdään tarjousvertailu.

Sähköisessä sopimusten hallintajärjestelmässä sopimusasiakirjojen laadinta-, tallennus- ja allekirjoitusprosessi tapahtuu digitaalisessa ympäristössä. Hankintasopimusten hallintajärjestelmä hyvinvointialueella on Cludia Sopimus.

Sähköisessä asianhallintajärjestelmässä tehdään hankintojen viranhaltijapäätökset ja arkistoidaan päätösasiakirjat. Hyvinvointialue käyttää päätösten sähköisenä arkistona asianhallintajärjestelmää.

2 Pienhankinnat

2.1 Pienhankintojen yleisperiaatteet

Pienhankinnoilla tarkoitetaan hankintoja, joiden ennakoitu arvo alittaa kansallisen kynnysarvon. Kynnysarvot on mainittu kappaleessa 1.5. Niihin ei sovelleta hankintalakia muuta kuin hankintaoikaisua koskevilta osin (hankintalaki 135 §). Pienhankinnoissa ei ole velvollisuutta julkaista hankintailmoitusta Hilma -portaalissa. Vaikka pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia, niissä noudatetaan julkisten hankintojen peruseriaatteita, joita ovat avoimuus, suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suunnitelmallisuus, taloudellisuus ja kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen.

Hankintaohjeet ja osto-ohje ohjaavat päivittäisten hankintojen tekemistä. Hankintoja tehdään hyväksyttyjen hankintaohjeiden mukaisesti, osto-ohjeessa kuvataan yleisimpien hyödykkeiden hankintatavat ja -kanavat. Luotto- ja maksukorttien käytöstä on erillinen ohje.

Vähäisiä hankintoja lukuun ottamatta pienhankinnat tulee pääsääntöisesti kilpailuttaa ja markkinoilla olemassa oleva kilpailu tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa hankintalainsäädäntöä kevyemmällä ja joustavammalla menettelyillä. Pienhankinta voidaan poikkeustapauksessa tehdä suorana ostona tietyltä toimittajalta. Hankintamenettelyn tulee olla läpinäkyvä ja tarjoajia on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Hankinnat tulee toteuttaa mahdollisimman suunnitelmallisesti ja taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankintaa ei saa pilkkoa keinotekoisesti. Toistuvat ja selkeästi pilkotut hankinnat voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, vaikka hankintalain mukainen valitusoikeus ei muuten koske pienhankintoja. Lisäksi on huomioitava mahdollisuus toteuttaa toistuvat pienhankinnat puitejärjestelyillä.

Hankintamenettely pienhankintojen osalta voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla joko tekemällä hintavertailu esimerkiksi sähköpostikyselyllä toteutetun hintatiedustelun avulla tai lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö suunnatusti potentiaalisille yrityksille.

Tarjoajien kanssa voidaan tarvittaessa käydä neuvotteluja tasapuolisesti. Olennaista on kuvata menettelyn kulku avoimesti hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Tarjoajan valinnassa noudatetaan tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa kerrottuja vertailuperusteita ja valintakriteereitä. Menettely kannattaa aina pitää mahdollisimman yksinkertaisena ottaen huomioon muun muassa hankinnan arvo, laatu ja tunnettu tarjonta.

Seuraavissa luvuissa on kuvattu menetelmät, millä tavalla erityyppisissä ja arvoltaan erikokoisissa hankinnoissa on suositeltavaa menetellä.

2.2 Tavarat ja palvelut (hankinnat alle 60.000 €)

2.2.1 Vähäiset hankinnat – arvo alle 15.000

Arvoltaan vähäisissä hankinnoissa varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Suorahankinta on mahdollinen pelkästään hankinnan arvon vähäisyyden perusteella. Hankinnassa on huomioitava, että tilauksia ei saa ketjuttaa, eli tilata useita alle 15.000 euron tilauksia peräkkäin kilpailuttamatta hankintoja.

Hintavertailua voidaan tarvittaessa tehdä esimerkiksi selvittämällä hintatasoa puhelimitse, sähköpostilla tai verkkokaupoista.

Yli 15.000 euron hankinnoista on aina tehtävä erillinen päätös. Alle 15.000 euron hankinnoista ei ole välttämätöntä tehdä erillistä viranhaltijapäätöstä.

2.2.2 Hankinnan arvo yli 15.000 – alle 60.000 €

Hankinta kilpailutetaan ensisijaisesti sähköisesti (esim. Cludia Pienhankinta-portaali tai sähköposti). Tarjouspyyntö voidaan lähettää valituille yrityksille. Tarjous tulee pyytää 2–5 yritykseltä. Tarjousten tulee olla kirjallisia. Hankinnasta voidaan myös julkaista ilmoitus hyvinvointialueen tarjousportaalissa.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valintaperuste ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten toimitusaika ja takuuehdot. Tarjouspyynnössä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä, mikäli hankinnan luonne sitä vaatii. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika (yleensä vähintään 1–2 viikkoa) ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus.

Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyynnössä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate. Mikäli tarjouspyyntö sisältää laadullisia valintakriteereitä, tulee tarjoajille ilmoittaa heidän saamansa laukupisteet ja perustella kirjallisesti miksi tiettyyn pistemäärään on päädytty.

Hankinnasta tehdään erillinen päätös. Päätöksestä tulee käydä ilmi kuvaus hankintamenettelystä, perustelut, hankintahinta ja valintapäätös. Perusteluissa ilmoitetaan ainakin hylkäämisen perusteet, jos joku tarjous on hylätty sekä kuvataan tarjousten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään pienhankintojen muutoksenhakuohje.

Hankintaoikaisu ja hyvinvointialuelain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa ja on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä.

Suorahankinta on mahdollinen vain kohdan 2.5. ohjeistuksen mukaisesti.

2.3 Rakennusurakat (hankinnat alle 150.000 €)

Rakentamishankintojen kilpailuttamistarve on arvioitava tapauskohtaisesti kiinnittäen huomiota hankkeen luonteeseen ja laajuuteen, suunnittelutarpeeseen ja toimintaympäristöön sekä siihen, onko kyseessä uudisrakentaminen vai peruskorjaushanke.

Lähtökohtana voidaan pitää, että alle 15.000 euron rakennusurakat ovat arvoltaan vähäisiä ja riittää, että niissä varmistetaan kustannusten kohtuullisuus. Laskennassa tulee kuitenkin huomioida kappaleessa 1.6.1. mainitut periaatteet arvon laskennalle.

Yli 15.000 euron rakennushankinnat kilpailutetaan. Hankinnasta julkaistaan ensisijaisesti ilmoitus sähköisesti. Vaihtoehtoisesti tarjouspyyntö lähetetään vähintään 2–5 tarjoajalle sähköpostitse.

Prosessissa tulee kuitenkin huomioida mahdolliset kilpailutetut puitesopimukset, joita tulee ensisijaisesti noudattaa hankinnassa.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valintaperuste ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten toimitusaika ja takuuehdot. Tarjous-pyyntöä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika (yleensä vähintään 14 vrk) ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus. Tarjousten saapumisen jälkeen on mahdollista käydä selonottoneuvottelu tarjoajien kanssa, mutta neuvottelut eivät saa johtaa tarjouksen tarkentamiseen tai muuttamiseen. Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyyntöä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

Yli 15.000 euron hankinnoista tehdään viranhaltijapäätös. Päätöksessä on kuvaus hankintamenetelmästä, perustelut, hinta ja valintapäätös. Perusteluissa tulee ilmoittaa hylkäämisen perusteet, jos jokin tarjous on hylätty sekä kuvata tarjousten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus- ja hankintaoikaisuohjeet.

Hankintaoikaisu ja hyvinvointialuelain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa ja on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä.

Suorahankinta, jonka arvo ylittää 15.000 euroa, on mahdollinen vain kohdan 2.5 mukaisia periaatteita noudattaen. Suorahankinnasta on tehtävä selvitys, jonka hyväksyy budjettivastuullinen toimialajohtaja (katso tarkemmat ohjeet kohdasta 2.5.).

Hankinnasta laaditaan vähintään kirjallinen pienurakka- tai RT-sopimus

2.4 Sosiaali- ja terveysalan palveluhankinnat (hankinnat alle 400.000 €)

Alle 400.000 euron arvoiset (hankintalain liitteen E) sosiaali- ja terveysalan palvelut kilpailutetaan tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ensisijaisesti hankinta kilpailutetaan julkaisemalla siitä ilmoitus sähköisesti. Vaihtoehtoisesti tarjouspyyntö lähetetään vähintään 2–5 tarjoajalle sähköpostitse. Suorahankinta pienhankinnoissa on mahdollinen kohdan 2.5. ja 2.5.1. mukaisia periaatteita noudattaen.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valintaperuste ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten toimitusaika ja takuuehdot. Tarjous-pyyntöä ilmoitetaan myös mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä, jos se on tarpeen hankinnan luonne huomioon ottaen. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika (yleensä vähintään 14 vrk) ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus. Tarjousten saapumisen jälkeen on mahdollista käydä neuvotteluja tarjoajien kanssa. Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyyntöä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

Hankinnasta tehdään erillinen viranhaltijapäätös. Päätöksessä on kuvaus hankintamenettelystä, perustelut, hinta ja valintapäätös. Perusteluissa ilmoitetaan ainakin hylkäämisen perusteet, jos joku tarjous on hylätty sekä kuvataan tarjousten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään muutoksenhakuohjeet. Hankintayksikön tulee täydentää muutoksenhakuohjaukseen omat yhteystietonsa.

Hankintaoikaisu ja hyvinvointialuelain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa ja on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä.

Suorahankinta, jonka arvo ylittää 15.000 euroa, on mahdollinen vain kohdan 2.5. ja 2.5.1. mukaisia periaatteita noudattaen. Suorahankinnasta on tehtävä selvitys, jonka hyväksyy budjettivastuullinen toimialajohtaja (katso tarkemmat ohjeet kohdasta 2.5.1.).

2.5 Suorahankinta pienhankinnoissa

Suorahankinta (=hankinta tehdään pyytämättä tarjouksia tai tarjous pyydetään vain yhdeltä toimittajalta) on pienhankinnoissa mahdollinen, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttaminen on muutoin epätarkoituksenmukaista. Hankinnan vähäisyys on arvioitava sekä hankinnan arvon että luonteen perusteella.

Pääsääntöisesti pienhankinnat (15.000 € – alle 60.000 €) rakennusurakat (50.000 € – alle 150 000 €) ja sosiaali- ja terveysalan palveluhankinnat (alle 400.000 €) (alv 0 %), kilpailutetaan hankintaohjeen mukaisesti. Tähän ryhmään kuuluvien suorahankintojen perusteena voi kuitenkin olla esimerkiksi potilasturvallisuus, yhtenäinen laitekanta tai muu perusteltu ja todennettu syy, joka ei

mahdollista kilpailutusta. Suorahankintaa esitettäessä on perusteltava suorahankinnan välttämättömyys ja suorahankinnan perusteet.

Suorahankintapäätöksen tekemiselle tulee olla toimialajohtajan lupa, jos hankinnan arvo ylittää 15.000 euroa. Suorahankintaa esittävän tulosalueen tulee täyttää kirjallinen selvitys, jossa osoitetaan kiistattomasti, että suorahankinnan tekeminen on ehdottoman tarpeellinen ja selitettävä ne asiat, joiden vuoksi esittävät suorahankintaa. Selvitys suorahankinnasta toimitetaan Hankinta- ja sopimushallinta -yksikköön, joka lausuu oman näkemyksensä suorahankinnan lainmukaisuudesta ja muista mahdollisista päätöksentekoon liittyvistä asioista. Mikäli suorahankinnalle annetaan lupa, tulee selvitys liittää suorahankintapäätöksen liitteeksi.

Suorahankinta on esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- kun tavarán tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa (esim. raaka-aine-markkinoilla noteeratut tuotteet),
- kun hankittavaa tavaraa tai palvelua ei ole muualta saatavissa
- kun kysymyksessä on hyvin poikkeuksellisen kiiretilanne eikä kiire johdu hankintayksiköstä
- kun kyseessä on jo hankittuun kokonaisuuteen liittyvä välttämätön lisätilaus. Lisätilausta ei kuitenkaan saa käyttää keinona hankintojen pilkkomiseen kynnysarvojen kiertämiseksi.

Hankintalain mukaisia suorahankintaperusteita (40–41 §) voidaan käyttää apuna sen arvioimisessa, onko suorahankinta mahdollinen. Sosiaali- ja terveyspalveluissa suorahankinta voidaan tehdä myös sillä perusteella, että tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi (110 §). Suorahankinta on aina perusteltava joko päätöksessä tai erillisessä muistiossa.

Hankintaoikaisu ja hyvinvointialuelain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa ja on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä.

Suorahankinnalla ei tarkoiteta tilauksia, joita hankintayksiköt tai niiden alaiset organisaatioon kuuluvat toimivaltaiset viranhaltijat ja työntekijät tekevät kilpailutettujen sopimusten puitteissa. Tilaukset ovat tällöin jo kilpailutettujen sopimusten täytäntöön panemista eivätkä itsenäisiä muutoksenhakukelpoisia päätöksiä.

2.5.1 Asiakaskohtaiset suorahankinnat

Hankintalain pykälässä 110 säädetään sosiaali- ja terveyspalveluiden suorahankinnoista. Pykälässä todetaan, että hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Vaikka hankintalain vaatimukset eivät koske pienhankintoja, tulee myös asiakaskohtaisten pienhankintojen kohdalla arvioida suorahankinnan tarpeellisuutta samojen vaatimusten kautta.

Asiakaskohtaisessa suorahankinnassa on oleellista, että yksittäinen päätös koskee nimenomaisesti vain yhtä asiakasta tai potilasta sekä hänen hoito- tai asiakassuhdettaan. Kyseisen pykälän oikeutta ei tule käyttää tapauksissa, jossa suorahankinta kohdistuu kahteen tai useampaan asiakkaaseen tai potilaaseen.

Poiketen luvun 2.5. suorahankinnan ohjeistuksesta, sosiaali- ja terveystalouden suorahankintojen luvun suorahankinnalle myöntää sen tulosalueen tulosaluejohtaja, jonka käyttötalousbudjetista palvelun kustannukset maksetaan. Asiakaskohtaisissa suorahankintapäätöksissä on aina tarpeen käsitellä yksittäisen asiakkaan tai potilaan arkaluonteisia henkilötietoja päätöksenteon tukena, eikä ole tarkoituksenmukaista, että kyseisiä tietoja käsiteltäisiin tulosalueen ulkopuolella. Selvitykseen suorahankinnasta ei tule kirjata tarkkoja tietoja potilaasta tai asiakkaasta, vaan ainoastaan yleisellä tasolla kuvata perustelut suorahankinnan tekemiselle.

2.6 Sopimus / tilauskirje pienhankinnoissa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa valitun toimittajan kanssa voidaan hankinnasta sopia käyttämällä kirjallista hankintasopimusta tai tilauskirjettä. Sopimustapaa valittaessa on otettava huomioon hankinnan koko ja laatu sekä tarve varmentaa hankinnan asianmukainen toteutuminen. Tehtyyn tilaukseen on vaadittava kirjallinen vahvistus, ellei tilaus ole vähäinen tai perustu vuosisopimukseen.

2.7 Muutoksenhaku pienhankinnoissa

Hankintaoikaisu ja hyvinvointialuelain mukainen oikaisuvaatimus ovat mahdollisia myös pienhankinnoissa ja on odotettava 14 päivän oikaisuvaatimusaika päätöksen tiedoksiannosta ennen tilauksen tai hankintasopimuksen tekemistä.

Pienhankinnoissa sovelletaan hankintalain 132 §:n mukaista hankintaoikaisua (135 §). Lisäksi sovellettavaksi tulee hyvinvointialuelain mukainen muutoksenhaku. Pienhankinnoista tehtyjä päätöksiä ei voi saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi.

Hankintalain tarkoittamien asianosaisten osalta hankintalain hankintaoikaisua koskevat säännökset tulevat erityislainsäädäntöön sisältyvinä sovellettaviksi ensisijaisesti. Muiden kuin hankintalain tarkoittamien asianosaisten kuten hyvinvointialueen jäsenten osalta käytössä on ainoastaan hyvinvointilain mukainen oikaisuvaatimus.

Sekä hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen että hyvinvointialuelain mukaisen oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun hyvinvointialueen viranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten kuin aluevalituksesta on säädetty eli valittamalla hallinto-oikeuteen.

3 Kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen toteuttaminen

3.1 Hankintamenettely kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa

Hankintalaissa kansallisen kynnysarvon ylittävät (katso kohta 1.5.), mutta EU-kynnysarvon alle jäävät hankinnat on jätetty hankintamenettelyn osalta hankintayksikön oman harkinnan mukaan toteutettavaksi (100 §). Hankinnat on kuitenkin pääsääntöisesti kilpailutettava ja hankinnasta on julkaistava ilmoitus HILMA-palvelussa (www.hankintailmoitukset.fi). Tarjouspyyntöjen julkaisuun käytetään Kanta-Hämeen hyvinvointialueella Cloudia Kilpailutus -ohjelmistoa.

Hankinta toteutetaan aina hankinnan kokoon ja luonteeseen parhaiten soveltuvaa menetelmää hyödyntäen. Hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, jotka ovat julkisissa hankinnoissa noudatettavien periaatteiden mukaisia. Nämä periaatteet ovat tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus.

Hankintayksikkö määrittelee itse menettelyn kulun kansallisessa hankinnassa. Hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Kuvaus tulee esittää siten, että toimittajat pystyvät sen perusteella ennakoimaan käytetyn hankintamenettelyn luonnetta ja kulkua sekä tietävät oman roolinsa menettelyssä. Hankintayksikkö voi halutessaan käyttää samankaltaisia menettelyjä (avoin, rajoitettu, neuvottelumenettely jne.) kuin hankintalain EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa (hankintalaki 5 luku) tai mukauttaa niitä.

Kansallinen hankinta voidaan toteuttaa avoimen menettelyn kaltaisena, jolloin hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintayksikkö voi lisäksi lähettää ilmoituksen tarjouspyynnöstä tunnetuille toimittajille ilmoituksen julkaisemisen jälkeen.

Menettely voidaan toteuttaa myös vaiheittain rajoitetun menettelyn tai neuvottelumenettelyn kaltaisesti. Hankintayksikkö voi julkaista hankinnasta hankintailmoituksen ja halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua hankintamenettelyyn. Ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen. Ehdokkaiden valinnassa käytettävät kriteerit ja tarjouskilpailuun otettavien ehdokkaiden määrä ilmoitetaan etukäteen hankintailmoituksessa.

Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että menettely sisältää neuvotteluvaiheen/-vaiheita. Tällöin hankintayksikkö voi neuvotella hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa. Ehdokkaita on kutsuttava menettelyyn hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Ehdokkaiden valinnassa käytettävät kriteerit ja neuvotteluun otettavien ehdokkaiden määrä ilmoitetaan etukäteen kuten rajoitetussa menettelyssä.

Hankinta on mahdollista toteuttaa myös puitejärjestelynä. Silloin kyseessä on hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot kuten hinnat ja suunnitellut määrät. Sopimustoimittajat valitaan kilpailutuksen perusteella. Valittavien toimittajien määrä on ilmoitettava ennakoon hankintailmoituksessa, neuvottelukutsussa tai tarjouspyynnössä. Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta, pl. liitteen E mukaiset hankinnat, joiden puitejärjestelyille ei ole säädetty enimmäisaikaa.

3.2 Hankintamenettely EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa

Erona kansallisen kynnysarvon hankintoihin EU-kynnysarvon (kts. kohta 1.5.) ylittävissä hankinnoissa tulee noudattaa niitä menettelyitä, jotka on mainittu hankintalain luvussa 5. Lisäksi EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa tarjoajien tulee täyttää ESPD-lomake, joka on vakioimuotoinen verkkolomake, jota käytetään EU:n julkisissa hankinnoissa osoittamaan alustavasti, että yrityksellä ei ole hankintasäännösten mukaisia poissulkuperusteita ja että se täyttää hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset. Hankintapäätöksen jälkeen sopimuskumppaniksi valitun toimittajan on lisäksi osoitettava hankintamenettelyotteella, että sitä ei rasita yllä mainitut poissulkuperusteet.

EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat julkaistaan HILMA-portaalin lisäksi myös TED-tietokannassa, joka EU:n ylläpitämä HILMA-portaalia vastaava sivusto, jolle kootaan kaikkien EU-maiden julkaisut EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat. Toisin kuin kansallisille hankinnoille, on EU-kynnysarvon ylittävälle hankinnoille asetettu minimiaikamääreet siitä, kuinka kauan tarjouspyynnön tulee olla saatavilla. Esimerkiksi avoimena menettelynä julkaistu tarjouspyyntö tulee olla saatavilla 30 päivää.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankinnoissa Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö vastaa siitä, että hankinnassa huomioidaan kulloinkin sovellettavan kynnysarvon mukaiset säädökset. EU-kynnysarvojen ylittäviä hankintoja koskevan säätelyn vuoksi EU-kynnysarvon ylittävän hankinnan toteuttaminen vaatii huomattavasti enemmän aikaa kuin kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat. Tämä tulee huomioida hankintojen suunnittelussa.

3.3 Hankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikön on toimitettava kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta ja suunnittelukilpailusta julkaistavaksi ilmoitus sähköisesti Hilma-palvelussa suomen- tai ruotsinkielisenä osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi käyttäen kansalliselle hankintailmoitukselle tarkoitettua lomaketta (101 §).

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen lisäksi muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Ilmoitusta, tai sen osia, ei saa julkaista muualla tai tarjouspyyntöä toimittaa suunnatusti tunnetuille toimittajille ennen kuin se on julkaistu Hilmassa.

Hankintailmoitukseen tulee sisällyttää kaikki hankintalain 102 §:ssä mainitut tiedot. Tämä onnistuu käytännössä käytettäessä Hilma-palvelua ja vastattaessa kaikkiin hankintailmoituslomakkeessa esitettyihin kysymyksiin.

Hankintojen sisällön määrittelyssä on käytettävä yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 vahvistettua viitenimikkeistöä. Hilman lomakepohja vaatii ilmoittajaa valitsemaan jonkun kohdan CPV-pääsanastosta (esimerkiksi 50000000–5 Korjaus- ja huoltopalvelut).

Hankintamenettelyn valinnasta ja kuvaamisesta hankintailmoituksessa on ohjeet edellä kohdassa 2.1. Jos hankintayksikkö valitsee ne ehdokkaat, jotka voivat antaa tarjouksia tai osallistua neuvotteluihin, ja asettaa tarjoajien tai ehdokkaiden arvioimiseksi soveltuvuusvaatimuksia, hankintailmoituksessa tulee ilmoittaa vaatimusten asettamisesta sekä siitä, mistä tarkemmat tiedot mahdollisista vaatimuksista ja niiden todentamiseksi vaadittavista asiakirjoista ovat saatavilla. Hankintailmoituksessa on myös ilmoitettava rajoitetaanko ehdokkaiden määrää. Hankintailmoituksessa mainittuja tietoja voidaan täydentää muualta saatavissa olevilla tiedoilla, mistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Osa tiedoista voidaan siten antaa tarjouspyynnössä.

Hankintailmoituksessa ilmoitetaan, hyväksytäänkö osatarjoukset. Jos tarjouksia saa antaa osista, on syytä ilmoittaa, millä perusteilla eri osien tarjoajat valitaan.

Hankintalaissa ei ole tarkemmin määritelty, minkä pituinen on kohtuullinen määräaika tarjousten tai osallistumishakemusten jättämiselle kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Hankintayksikön tulee aina asettaa määräaika hankinnan kokoon ja luonteeseen nähden riittävän pitkäksi. Lähtökohtaisesti määräajan tulee olla vähintään 14 vuorokautta, jotta se on kohtuullinen.

Hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto tapahtuu hankintayksikön valitsemalla tavalla (pääsääntöisesti sähköisesti). Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eikä välineen valinta saa vaarantaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

3.4 Tarjouspyyntö

3.4.1 Yleistä

Tarjouspyynnön laatiminen on kilpailutuksen tärkein vaihe. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Samoja asioita on mahdollista ilmoittaa usein joko hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoituksen sisältöä.

Tarjouspyyntöön kirjataan:

- hankinnan kohde
- hankinnan kohteelle asetetut laatuvaatimukset
- viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen
- määräaika tarjousten tekemiselle
- osoite, johon tarjoukset toimitetaan
- kieli, jolla tarjoukset on laadittava
- tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset
- tarjoajille asetettavat soveltuvuusvaatimukset (esimerkiksi taloudelliset/rahoitukselliset vaatimukset, tekninen soveltuvuus, ammatillinen pätevyys) sekä luettelo asiakirjoista, joilla tarjoaja osoittaa soveltuvuutensa
- kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja suhteellinen painotus tai vaihteluväli
- tarjousten voimassaoloaika
- keskeiset sopimusehdot
- muut olennaiset tiedot, kuten mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä tarjouspyynnöstä ja miten kysymyksiin vastataan

Tarjouspyyntöön voidaan liittää tekniset eritelmät, joissa kuvataan hankinnan kohteelle asetettavat tekniset vaatimukset. Niiden on annettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun.

Tarjouspyyntöön tulee lisäksi kirjata tarjouspyynnön allekirjoittaja. Julkisuuslain 6 § 1 momentin 2 kohdan mukaan viranomaisen antama tarjouspyyntö liiteasiakirjoineen tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai muulla tavalla varmennettu. Tarjouspyynnön allekirjoittaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella hankinnasta vastaava Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö -yksikön asiantuntija. Tarjouspyyntö allekirjoitetaan sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä.

3.4.2 Hankinnan kohteen määrittely

Hankintayksikkö voi itse päättää hankittavan kokonaisuuden. Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä niihin mahdollisesti sisältyvät tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai näiden liitteissä ja niissä on vahvistettava tavaroilta, palveluilta tai rakennusurakoilta vaadittavat ominaisuudet. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä

kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatua koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankinnan yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa, vaikka myöhemmin havaittaisiin, että jonkun yrityksen esittämillä ehdoilla voitaisiin saavuttaa parempi lopputulos.

3.4.3 Tarjoajan poissulkemisperusteet

Hankintalain 80 §:n mukaisia pakollisia poissulkemisperusteita sovelletaan hyvinvointialueen kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Hankintayksikön on mainittava tämä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa. Tarjoajalta voidaan vaatia vakuutus siitä, ettei sitä koske mikään pakollinen poissulkemisperuste. Yhtiöltä voidaan vaatia yhteisösakko-ote ja hankintamenettelyote yrityksen vastuuhenkilöistä, jos tästä ilmoitetaan hankintailmoituksessa/tarjouspyynnössä.

Lisäksi voidaan soveltaa hankintalain mukaisia harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §). Jos näin halutaan tehdä, tämä tulee mainita tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa.

3.4.4 Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset

Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten täytyy olla perusteltuja ja oikeassa suhteessa hankinnan laajuuteen nähden. Tällaisia vaatimuksia voi olla esimerkiksi taloudellista ja rahoituksellista asemaa koskevat vaatimukset (vähimmäisliikevaihto, luottoluokitustaso tms.) tai teknistä suorituskkyä tai ammatillista pätevyyttä koskevat vaatimukset (esimerkiksi referenssivaatimukset).

Tarjoajien soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamisessa voidaan noudattaa, mitä hankintalain 83–86 §:ssä säädetään.

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoajat antavat tarjouksensa osana vakuutuksen, että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuutta koskevat vaatimukset. Vakuutuksessa annettujen tietojen paikkansapitävyys tulee tarkastaa tarjouskilpailun voittajan osalta ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kansallisen kynnysarvon ja EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa on aina pakollista, että valitulla sopimuskumppanilla on moitteettomat tilaajavastuulain mukaiset selvitykset. Lisäksi sopimuksissa, pl. kertatoimitus ja toiminimiyrittäjät, on toimittajan kuuluttava Vastuu Groupin sähköiseen palveluun, josta tilaaja voi tarkistaa automaattisesti tilaajavastuutiedot.

3.4.5 Tarjousten vertailuperusteet

Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste (halvin hinta, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras) sekä mahdolliset hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävät vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Hankintayksikön on tarjouspyynnössä määriteltävä ne perusteet, joilla tarjousten vertailu suoritetaan ja hankintapäätös tehdään.

Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi. Pisteiden antamisperusteet, käytettävät pisteytysmenetelmät ja painoarvot vaativat usein testaamista ennen tarjouspyynnön julkaisemista.

3.4.6 Tarjouspyynnön antaminen, täsmentäminen ja muuttaminen

Tarjouspyyntö asetetaan sähköisesti kokonaisuudessaan tarjoajien saataville hankintailmoituksen julkaisemispäivästä lähtien Hilma-palveluun. Jos jossain tapauksessa ei ole mahdollista asettaa tarjouspyyntöä sähköisesti saataville, tarjouspyyntö on lähetettävä samanaikaisesti kaikille sitä pyytäneille.

Jos hankintamenettelyn aikana ilmenee tarve antaa lisätietoja tai täsmentää tarjouspyyntöä, tiedot on annettava kaikille ehdokkaille/tarjoajille samanaikaisesti ja samansisältöisinä. Annetut lisätiedot on dokumentoitava.

Tarjouspyyntöön ei saa tehdä oleellisia muutoksia julkaisemisen jälkeen. Sallittuja muutoksia ovat kirjoitusvirheiden korjaaminen ja tarjousajan muuttaminen. Mikäli tarjouspyyntöön on tarpeen tehdä oleellisia muutoksia, tulee hankinta keskeyttää ja julkaista uudelleen.

3.4.7 Hankinnan keskeyttäminen

Hankinnan keskeyttäminen tarkoittaa, ettei jo aloitettua hankintaprosessia saateta loppuun, vaan prosessi keskeytetään ja jätetään hankinta tekemättä tai käynnistetään täysin uusi hankintaprosessi. Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Syy voi liittyä moneen vaihtoehtoiseen perusteeseen (hankintatarpeen muuttuminen, määrärahojen riittämättömyys, hankintayksikön oma virhe yms.), mutta se ei saa muodostua tarjoajaa tai ehdokasta syrjiväksi.

Mikäli julkaistu tarjouspyyntö tulee keskeyttää, tulee siitä tehdä viranhaltijapäätös. Hankintalain pykälässä 125 säädetään hankintamenettelyn keskeyttämisestä ja siinä todetaan, että hankintamenettelyn voi keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Mikäli hankintamenettely keskeytetään väärin perustein, voidaan asia saattaa markkinaoikeuden ratkaistavaksi.

Hankinnan keskeyttämisestä tulee tehdä perusteltu muutoksenhakukelpoinen päätös. Hankintamenettely voidaan keskeyttää missä vaiheessa tahansa ennen hankintasopimuksen tekemistä.

Hankinnan keskeyttämisen perusteista tekee arvion aina Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö. Viranhaltijapäätöksen hankinnan keskeyttämisestä voi tehdä hankintajohtaja tai hankintapäällikkö tai viranhaltija, jolla on toimivalta päättää kyseisestä hankinnasta.

3.4.8 Tarjousten antaminen ja lisäkysymykset

Tarjouspyynnössä on ilmoitettava, miten tarjoukset tulee antaa. Tarjoukset toimitetaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle sähköisesti Tarjouspalvelu.fi -palvelun kautta.

Tarjouspyynnössä annetaan määräaika tarjousten jättämiselle. Perustellusta syystä voidaan tarjousaika pidentää, jos esimerkiksi joku tarjoajaehdokkaista sitä pyytää. Tarjousajan pidentäminen on saatettava kaikkien tarjoajien tietoon alkuperäisessä määräajassa samalla tavoin kuin tarjous on pyydetty.

Tarjouspyyntöön esitettyihin kysymyksiin vastataan Tarjouspalvelut.fi -portaalin kautta ja tämä ilmoitetaan ehdokkaille hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kysymyksiin vastaamisen suorittaa Hankintojen ja sopimushallinta -yksikkö. Yksikkö toimittaa saapuneet kysymykset tiedoksi hankintaryhmälle, joka muodostaa vastauksen saapuneeseen kysymykseen. Hankintateknisiin kysymyksiin vastaa Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö -yksikön asiantuntija.

3.5 Tarjousten käsittely

3.5.1 Tarjousten avaaminen ja täydentäminen

Tarjoukset toimitetaan aina Tarjouspalvelu.fi -palvelun kautta.

Tarjoukset on avattava niin pian kuin mahdollista tarjousajan päätyttyä. Tarjousten avauksen suorittaa Hankintojen ja sopimushallinnan -yksikkö. Tarjoukset voi avata yksi henkilö. Hyvinvointialueen sähköinen kilpailutusjärjestelmä suorittaa automaattisesti tarjousten vastaanottamiseen ja avaamiseen liittyvät toimet muodostamalla avauspöytäkirjan.

Saapuneet tarjoukset eivät ole vielä julkisia. Ne tulevat salassa pidettävää tietoa lukuun ottamatta julkisiksi, kun sopimus asiassa on tehty. (Ks. tarkemmin luku 7.1 ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 6 §).

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selvittämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Täsmennyksille on asetettava määräaika, johon mennessä täsmennykset tai selvennykset on toimitettava hankintayksikölle.

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta täydentämään tarjousta, jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat vähäisessä määrin puutteellisia tai

virheellisiä. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan yleisiä hankintaperiaatteita (tasapuolisuus, syrjimättömyys, suhteellisuus ja avoimuus). Sallittua on esimerkiksi pyytää tarjoajaa korjaamaan tarjouksessa oleva muotovirhe, kuten puuttuva allekirjoitus taikka täydentämään puuttuva tarjouksen voimassaoloa koskeva tieto tai kokonaan puuttuva liite. Sallittua on lisäksi pyytää tarjoajaa täsmentämään hinnoittelua koskeva virhe, kuten väärä valuutta taikka hinnoitteluyksikkö taikka ilmeinen hinnan suuruusluokkaa koskeva virhe kuten pilkkuvirhe. Hankintayksikkö ei voi sen sijaan pyytää täydentämään jotakin olennaista hintatietoa tai antamaan puuttuvaa selvitystä josta-kin tarjousvertailuun olennaisesti vaikuttavasta seikasta. Tarjousta voidaan siis täsmentää hankintayksikön pyynnöstä vain, mikäli täsmentäminen ei vaaranna tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua.

3.5.2 Tarjoajan soveltuvuus ja poissulkeminen

Tarjousten käsittely soveltuvuuden tarkistamiseksi on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa tarkistetaan tarjoajalle asetettujen vaatimusten täyttyminen ja toisessa vaiheessa tarjoukselle asetettujen vaatimusten täyttyminen.

Hankintalain mukaisia pakollisia poissulkemisperusteita (80 §) tulee soveltaa kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa, jos sellainen tulee ilmi. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, jota koskee pakollinen poissulkemisperuste. Yhteisösakko-ote yhtiöstä ja hankintamenettelyote vastuuhenkilöistä voidaan vaatia, jos tästä ilmoitetaan hankintailmoituksessa/tarjouspyynnössä. Lisäksi voidaan soveltaa hankintalain mukaisia harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita (81 §).

Pakollisten ja harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden osalta tarjoajalla on oikeus esittää näyttöä luotettavuudestaan 82 §:n mukaisesti. Jos hankintayksikkö katsoo näytön luotettavuudesta riittäväksi, se ei saa sulkea tarjoajaa pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä ei ole kuitenkaan velvollisuutta vaatia tai pyytää näyttöä tarjoajan luotettavuudesta.

Hankintamenettelyä varten tarvittavat otteet haetaan oikeusrekisterikeskuksesta [Hakemukset ja lomakkeet - Oikeusrekisterikeskus](#).

3.5.3 Hankinnan kohteelle ja tarjouksen sisällölle asetettujen vaatimusten täyttyminen

Seuraavaksi tarkistetaan, täyttääkö tarjottu tuote tai palvelu hankintayksikön asettamat vähimmäisvaatimukset. Tarjoajan tulee tarjouksessa osoittaa tarjoamansa tavarán, palvelun tai rakennusurakan olevan hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen.

Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja sisällöltään vastaamattomat tarjoukset on hylättävä. Tällöin on kuitenkin huomioitava suhteellisuuden periaate. Jos tarjouksessa

oleva puute tai virhe on epäolennainen, tarjousta ei ole pakko hylätä. Jos tarjouksessa tai osallistumishakemuksessa olevat tiedot tai asiakirjat ovat puutteellisia tai virheellisiä tai jotkut asiakirjat tai tiedot puuttuvat, hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan hankintalain 3 §:ssä säädettyjä periaatteita.

3.5.4 Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Tarjousten vertailun tulee perustua siihen mitä on ilmoitettu tarjouspyynnössä. Tarjousten vertailusta muodostetaan aina vertailutaulukko. Mikäli laadullisina vertailukriteereinä on esimerkiksi selvityksiin perustuvia arviointikriteereitä, tulee vertailutaulukossa tai erillisessä liitteessä sanallisesti avata pisteytyksen perusteet ja selvityksistä esiintyneet puutteet. Esimerkiksi tekniset ansiot, esteettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, käytettävyys, henkilöstön pätevyys, käyttökustannukset ja kustannustehokkuus voivat olla tämäntyyppisiä vertailukriteereitä. Laadullisten vertailuperusteiden arvioinnista vastaa toimialan hankintaan osallistuvat asiantuntijat ja Hankinta- ja sopimushallinta -yksikön asiantuntijat varmistavat, että annetut perustelut täyttävät hankintalain vaatimukset.

3.5.5 Laadullisen arvioinnin suorittaminen

Mikäli tarjouspyyntöön liittyy tarjousten laadullista arviointia, tulee laadullinen arviointi suorittaa ennen kuin Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö jakaa hankintaan osallistuvalla työryhmällä tiedot tarjousten hintavertailusta. Tällä tarkoitetaan sitä, että hintatietoja ei jaeta esimerkiksi ennen kuin laitteen koekäyttö tai palveluhankinnoissa toteutussuunnitelman arviointi on tehty. Näin varmistetaan laadullisen arvioinnin puolueettomuus ja edistetään tarjoajien tasapuolista kohtelua.

3.6 Hankintapäätös ja sen tiedoksianto

Hankintojen ratkaisuoikeudet on määritelty hallintosäännössä ja delegointipäätöksissä.

Hankintayksikön on tehtävä perusteltu päätös kaikista ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista. Päätös tehdään viranhaltijapäätöksenä tai toimielimen päätöksenä. Päätöksestä on käytävä ilmi ainakin ehdokkaan tai tarjoajan poissulkemisen ja tarjouksen hylkäämisen perusteet.

Hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot tarjouskilpailun ratkaisemisesta kuten voittaneen tarjoajan nimi sekä tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta. Päätöksessä tulee esittää tarjousvertailua koskevat perustelut sillä tarkkuudella, että tarjoajalle käy ilmi oman tarjouksensa sijoittuminen suhteessa muihin. Vertailuperusteiden soveltamisesta saatu pistemäärä tulee

perustella ja vertailusta tulee ilmetä, miten kutakin tarjousta on arvioitu kunkin vertailuperusteen osalta. Keskeisimpien perusteiden esittäminen riittää, eikä perustelujen tarvitse olla tarkasti yksilöityjä.

Sen lisäksi mitä edellä määrätään, tulee sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä sitä tukevan palvelutoiminnan hankintapäätöksessä ilmetä järjestämislain 16 §:n mukaisesti perustelut sille, että palvelun hankinnalle on olemassa lain 12 §:ssa tarkoitetut edellytykset, että hyvinvointialue kykenee toteuttamaan järjestämislain 8 §:ssa säädetyn järjestämisvastuunsa palveluita hankkiessaan, sekä perustelut sille miten hyvinvointialue on huolehtinut 15 §:ssä tarkoitetuista velvoitteistaan.

Hankinta-asiakirjoihin on otettava ehto, jonka mukaan sopijapuolia sitova sopimus syntyy vasta, kun sopijapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen tai kun tilaus on tehty.

Hankintapäätökseen liitetään valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja hankintoaikasuohje, jossa selostetaan, miten asia voidaan saattaa uudelleen käsiteltäväksi. Valitusosoitus ja oikaisuohjeet ovat valmiina pohjina, johon hankintayksikkö täyttää omat yhteystietonsa. Mikäli hankintapäätöksen liitteenä ei ole oikeanlaiset muutoksenhakuehdot, ei muutoksenhakuajan katsota alkaneen, eikä hankintapäätöksestä tule lainvoimainen.

Hankintapäätös annetaan tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Hankintalain mukaan päätös annetaan tiedoksi ensisijaisesti ehdokkaan tai tarjoajan antamaa sähköistä yhteystietoa käyttäen. Viestiin on merkittävä erikseen tieto lähetyspäivästä. Ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan tällöin saaneen päätöksen tiedoksi viestin lähetyspäivänä, jollei asiassa esitetä muuta luotettavaa selvitystä. Toissijaisesti päätös voidaan antaa tiedoksi myös kirjeitse siten kuin hallintolaissa säädetään. Tämän lisäksi kaikki Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hankintapäätökset julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla julkisesti nähtäväksi. Ilmoitus asetetaan nähtäväksi 21 päivän ajan.

Puitejärjestelystä (ei kuitenkaan puitejärjestelyyn perustuvasta hankinnasta) on laadittava hankintalain 124 §:n mukainen *kertomus*. Hankintayksikön on dokumentoitava riittävästi hankintamenettelyn eri vaiheet ja niihin liittyvät ratkaisut. Asiakirjat on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan hankintasopimuksen tekemisestä. Kertomusta ei ole tarpeen laatia, jos samat asiat ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksen sisällöstä on säädetty hankintalain 124 §:ssä.

Ennen hankintasopimuksen tekemistä tulee viranhaltijapäätösten osalta varmistaa, ettei hyvinvointialueen aluehallitus ole käyttänyt otto-oikeutta asiassa.

3.6.1 Hankintapäätös puitesopimukseen perustuvassa hankinnassa

Puitejärjestelyjen sisällä käytävistä ns. minikilpailutuksista/kevennetyistä kilpailutuksista on tehtävä hankintapäätös kaikissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Hankintapäätös on lähetettävä asianmukaisine muutoksenhakuosoituksineen tiedoksi kaikille mini-/kevennettyyn kilpai-

luun osallistuneille tarjoajille. Lisäksi hankintapäätöksen tekemisen jälkeen on odotettava ennen tilausta/sopimusta 14 päivän odotusaika. Jos odotusaikaa ei noudateta ja kevennetyistä kilpailutuksesta valitetaan markkinaoikeuteen, voi markkinaoikeus virhetilanteissa määrätä hankintasopimuksen tehottomaksi ja/tai lyhentää tehdyn sopimuksen sopimuskautta. Valituksen käsitteleminen edellyttää kuitenkin aina markkinaoikeuden myöntämää käsittelylupaa.

Kaikista EU-kynnysarvot alittavista puitejärjestelyn sisäisistä mini-/kevennetyistä kilpailutuksista on myös tehtävä ratkaisu asianhallintajärjestelmässä. Ratkaisu on lähetettävä tiedoksi kaikille mini- /kevennettyyn kilpailuun osallistuneille tarjoajille.

Mikäli puitejärjestelyn sisäinen hankinta tehdään perustuen puitejärjestelyn tarjouspyynnöillä vahvistettuihin ehtoihin (hankintalaki § 43), ei hankinnasta ole pakollista tehdä virallista päätöstä. Jos esimerkiksi puitejärjestelyssä on määritelty toimittajien etusijajärjestys ja hankinta tehdään tämän ehdon perusteella, ei hankintapäätöstä ole pakollista tehdä perustuen hankintalain pykälään 123. Päätöksen tekeminen on kuitenkin sallittua ja se on suositeltavaa esimerkiksi asiakaskohtaisten palveluiden hankinnassa.

3.6.2 Option käyttöönottoaminen

Optiolla tarkoitetaan sopimukseen sisältyvää jatkomahdollisuutta, josta on ilmoitettu jo alkuperäisessä hankinnassa. Optio voi tarkoittaa myös hankintailmoituksella mainittua laajennusmahdollisuutta tuotevalikoimaan tai palveluihin. Option käyttöönotosta tehdään viranhaltijapäätös tai toimielinpäätös. Alkuperäisellä hankintapäätöksellä on voitu delegoida päätösvalta option käyttöönotosta, mikäli delegointia ei ole tehty, option käyttöönotosta päättää se viranhaltija tai toimielin, joka on alkuperäisestä hankinnasta päättänyt.

Option käyttöönottopäätöksestä ei ole muutoksenhakuoikeutta. Päätös tai ilmoitus annetaan tiedoksi vain sopimuskumppanille tai sopimuskumppaneille. Mikäli kyse on esimerkiksi puitesopimuksesta, tulee optio ottaa kaikkien sopimuskumppanien kanssa käyttöön. Option käyttöönotosta tulee ilmoittaa sopimushallintaan, jotta sopimushallintajärjestelmän tiedot ovat ajan tasalla.

3.7 Suorahankinnat

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa suorahankintoihin sovelletaan, mitä hankintalain 40 ja 41 §:ssä säädetään eli samoja kriteereitä kuin EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

Suorahankinta on mahdollinen muun muassa silloin, jos hankintailmoituksen perusteella ei saatu lainkaan tarjouksia tai ei saatu hyväksyttäviä tarjouksia tai osallistumishakemuksia.

- Edellytyksenä on, ettei tarjouspyynnön ehtoja olennaisesti muuteta.

Suorahankinta on mahdollinen myös silloin, jos teknisestä syystä tai yksinoikeuden suojaamisen vuoksi vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä vaihtoehtoisia ratkaisuja ole.

- Teknisenä seikkana kyseeseen voi tulla esimerkiksi poikkeuksellinen uusi tekninen ratkaisu tai hankinnan kohteen edellyttämä tietty käsityötaito, jota hankinnan toteuttaminen edellyttää
- Hankintayksikön tulee pystyä osoittamaan, ettei ole olemassa vastaavaa tuotetta tai palvelua, jolla sama lopputulos voitaisiin saavuttaa.
- Yksinoikeuden suojaamisen vuoksi suorahankinta on mahdollinen esimerkiksi silloin, kun hankintailmoituksen julkaiseminen saattaisi paljastaa mahdollisen toimittajan liikesalaisuuden tai muun vastaavan tiedon, jonka paljastuminen aiheuttaisi toimittajalle taloudellista vahinkoa.

Mikäli seuraaviin kysymyksiin vastaa perusteluineen ”kyllä” voi hankintayksiköllä olla teknisestä syystä tai yksinoikeuden suojaamisen vuoksi mahdollisuus suorahankintaan:

1. Onko kyseessä tilanne, jossa teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan?
2. Onko valitun toimittajan kanssa tehtävä sopimus ainoa vaihtoehto toteuttaa hankinta eikä hankinnan kohteelle ole olemassa vaihtoehtoisia tai korvaavia ratkaisuja?
3. Onko hankintayksikkö tehnyt markkinakartoituksen tai muun selvityksen edellä mainittujen seikkojen osoittamiseksi? Millä laajuudella markkinakartoitus on tehty?
4. Onko markkinakartoituksen tai muun selvityksen perusteella selvää, että vain yksi toimittaja kykenee toteuttamaan hankinnan?
5. Onko valitun toimittajan kanssa tehtävä sopimus ainoa vaihtoehto toteuttaa hankinta eikä kilpailun puuttuminen johdu hankinnan ehtojen keinotekoisesta kaventamisesta?

Esimerkki: Toiminnanohjausjärjestelmän suorahankintaa oli perusteltu mm. toteutuksen teknisellä ainutlaatuisuudella sekä yksinoikeuden suojaamiseen liittyvillä syillä. Koska valittu toimittaja omisti toiminnanohjausjärjestelmän ja sen toimintatapaa koskevan hyödyllisyysmallin, kukaan muu ei hankintayksikön mielestä voinut hyödyntää ko. toimittajan kehittämää järjestelmää. Lisäksi hankinnan avoin kilpailuttaminen olisi paljastanut toimittajan liikesalaisuuden.

Markkinaoikeus katsoi, etteivät suorahankinnan edellytykset täyttyneet. Markkinoilla oli olemassa vastaavanlaisia järjestelmiä, jotka eivät tosin välttämättä toimi samalla logiikalla kuin valittu järjestelmä. Tämä ei kuitenkaan ole sellainen hankintalaissa tarkoitettu tekninen syy, jonka perusteella vain yksi toimittaja olisi mahdollinen ja jonka vuoksi kilpailuttamisvelvollisuudesta voitaisiin poiketa. Hankinnan toteuttaminen ei myöskään ehdottomasti edellyttänyt hankintayksikön valitsemaa teknistä ratkaisua. Siitäkään ei ollut riittävää näyttöä, etteikö vastaavaa lopputulosta voisi saavuttaa muullakin tavalla.

Äärimmäinen kiiretilanne voi joskus antaa mahdollisuuden suorahankinnan tekemiseen. Kilpailutaminen on hankinnoissa ehdoton pääsääntö, ja tästä poikkeamista on kaikissa tapauksissa tulkitava suppeasti.

- Kiireen tulee johtua hankintayksikön ulkopuolisista syistä.
- Perusteen on oltava äkillinen ja sellainen, jota hankintayksikkö ei ole kohtuudella voinut ennakoida.
- Edellytyksenä suorahankinnan tekemiselle äärimmäisen kiireen vuoksi on lisäksi, että hankinnan tekeminen on ehdottoman välttämätöntä.
- Kiire voisi olla kyseessä esimerkiksi äkillisen luonnonilmiön tai onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen korjaamisessa tai ennalta arvaamattoman toiminnoille kriittisen laitteen rikkoutumisessa.

Mikäli seuraaviin kysymyksiin vastaa perusteluineen ”kyllä” voi hankintayksiköllä olla äärimmäiseen kiireeseen perustuva mahdollisuus suorahankintaan:

1. Onko hankinnan taustalla hankintayksiköstä riippumaton ennalta arvaamaton seikka tai tapahtuma, joka aiheuttaa hankinnan tarpeen?
2. Onko hankinnalla äärimmäinen kiire siten, ettei kilpailutuksen määräaikoja voida noudattaa?
3. Onko äärimmäinen kiire johtunut em. ennalta arvaamattomasta seikasta?
4. Onko hankinta ehdottoman välttämätön?
5. Tehdäänkö hankinta vain välttämättömällä laajuudella?

Esimerkki: Hankintayksikkö pyysi EU-hankintailmoituksella tarjouksia lääkärihelikoptereiden lento-operaattoripalveluista neljän vuoden sopimuskaudelle. Tämän kilpailun voittanut S Ab ilmoitti neuvottelujen loppusuoralla lopettavansa lentotoimintansa kokonaan. Yllättävässä tilanteessa hankintayksikkö pyysi toista kilpailuun osallistunutta sopimusneuvotteluun, mutta tämäkin kieltäytyi. Sen jälkeen hankintayksikkö päätyi tekemään suorahankinnan kiireperusteella SAA Ab:ltä, joka ei ollut osallistunut järjestettyyn kilpailuun. SAA Ab:n kanssa tehty suorahankintasopimus päättyisi seuraavan vuoden lopussa, jolloin hankintayksiköiden lääkärihelikopteritoiminta viimeistään siirtyisi Hallinnointi Oy:n vastuulle.

Markkinaoikeus päätyi ratkaisussaan siihen, että suorahankinnalle oli hankintalain mukaiset perusteet. S Ab:n ilmoitus sen lentotoiminnan päättymisestä perustui hankintayksiköstä riippumattomiin syihin ja oli ennalta arvaamaton. MAO katsoi, että hankintayksiköt olivat ryhtyneet välittömästi suorahankinnan valmisteluun saadessaan tiedon alkuperäisen voittajan toiminnan lopettamisesta. Hankinnan luonne huomioon ottaen hankintayksiköllä oli kysymyksessä olevassa tilanteessa perusteltu syy ryhtyä toimiin hankinnan toteuttamiseksi suorahankintana. Suorahankinnan edellytysten arvioinnissa otettiin huomioon myös se, että hankintayksiköiden lääkärihelikopteritoiminnan tiedettiin päättyvän seuraavan vuoden lopussa, jolloin kyse oli aidosti määräaikaista järjestelystä.

Huomioitavaa on, että mikäli suorahankinnan tekee äärimmäiseen kiireeseen vedoten, hankintayksikön on viipymättä ryhdyttävä valmistelemaan varsinaista kilpailutusta – suorahankintaan saa turvautua kiireen nojalla vain sen ajan, kun se on ehdottoman välttämätöntä.

Muita suorahankintaperusteita voivat olla ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen tai se, että hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten. Joissakin tapauksissa lisätilaus on mahdollista tehdä suorahankintana hankintalain 41 §:n mukaisilla perusteilla. Ehtona silloin on, että lisätilauksen tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen, ja toimittajan vaihtaminen johtaisi suhteettomiin teknisiin vaikeuksiin tai yhteensopimattomuuteen.

Päätös suorahankinnan käyttämisestä on perusteltava, koska tällöin poiketaan hankintalain edellyttämästä kilpailuttamisvelvollisuudesta. Ennen päätöksen tekemistä suorahankinnan laillisuudesta on neuvoteltava Hankinnat ja sopimushallinnan yksikön asiantuntijan kanssa. Mikäli katsotaan, että suorahankinnan edellytykset täyttyvät toimitaan seuraavasti:

1. Edellä mainittuun ohjeistukseen viitaten ja ohjeessa selvitettyjen suorahankinnan perusteiden täyttymisen tueksi tehdään tarvittavat selvitykset hankinnasta (huom.! ohjekysymykset).
2. Täytetään lomake Selvitys suorahankinnasta: lomakkeesta tulee ilmetä selkeät perustelut suorahankinnalle. Lisäksi ilmoitetaan kuka tai ketkä ovat tehneet perustelut sekä millä laajuudella selvitys on tehty.
3. Lomakkeen hyväksyy hankinnan budjettivastuullinen toimialajohtaja. Tästä kuitenkin poikkeuksena sosiaali- ja terveystalouden asiakaskohtaiset suorahankinnat (kts. kohta 2.5.1.), joissa päätöksen tekee budjettivastuullinen tulosaluejohtaja.
4. Suorahankinnasta tehdään viranhaltijapäätös sekä suorahankintailmoitus (kts. Hankintaohje kohta 3.8. Suorahankintailmoitus) Cloudian sähköiseen kilpailutusjärjestelmään (pl. asiakaskohtaiset suorahankinnat, kts. myös Hankintaohje kohta 4.3 Suorahankintaperusteet erityispalveluissa). Viranhaltijapäätöksen liitteeksi tulee liittää tehty selvitys suorahankinnasta.

3.7.1 Suorahankintailmoitus

Kansallisen kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista saa hankintalain 131 §:n mukaan tehdä *vapaaehtoisen suorahankintailmoituksen*. Vapaaehtoisen suorahankintailmoituksen tekeminen hyvinvointialueen suorahankinnoista on suositeltavaa silloin kun kyse on hankinnasta, jonka arvo on lähellä EU-kynnysarvoa tai kyse on muutoin merkittävästä hankinnasta, sillä ilmoituksen tekeminen katkaisee muutoksenhakuajan 14 vuorokauden päähän ilmoituksen julkaisemisesta. Jos suorahankintailmoitusta ei julkaista, valituksen tekeminen markkinaoikeuteen on mahdollista kuuden (6) kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivalta tehdä seuraamusesityksiä markkinaoikeudelle koskee nimenomaisesti ilmoittamatta jääneitä suorahankintoja (hankintalaki 141 §). Jos suorahankinnasta ilmoitetaan, voidaan hankintasopimus tehdä aikaisintaan neljäntoista (14) päivän kuluttua ilmoituksen julkaisusta.

4 Sosiaali- ja terveyspalvelut ja muut erityiset palvelut

4.1 Yleistä

Sosiaali- ja terveyspalveluista ja muista liitteen E erityisistä palveluista on säädetty erikseen hankintalain 12 luvussa. Liitteen E mukaisia hankintoja koskee vain yksi kynnysarvo, jonka ylittyessä noudatetaan hankintalain 12 luvun säännöksiä. Liitteen E mukaisissa hankinnoissa ei siten koskaan tarvitse soveltaa EU-hankintoja koskevaa hankintalain II osan sääntelyä.

Menettely etenee pääosin samalla tavalla kuin kansallisen kynnysarvon ylittävät tavara- ja palveluhankinnat. Hankintalain 12 luvussa on kuitenkin joitakin palveluiden erityispiirteitä huomioitu erikseen. Liitteen E palveluille on Hilma-palvelussa oma lomakepohja.

4.2 Käyttäjien tarpeiden huomioiminen

Hankintayksikön on hankintalain 12 luvun mukaisissa hankinnoissa otettava huomioon kyseistä palvelua koskeva lainsäädäntö. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa palvelun käyttäjien yksilöllisten ja pitkäaikaisten sekä toistuvien hoito- tai sosiaalipalvelujen turvaamiseksi hankintayksikön on otettava huomioon käyttäjien erityistarpeet ja kuuleminen siten kuin muualla laissa säädetään.

Lisäksi hankinnassa on pyrittävä ottamaan huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen ja kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät.

Pitkäkestoisia hoito- ja asiakassuhteita koskevan sosiaali- ja terveyspalvelun hankinnassa hankintayksikön on pyrittävä määrittämään sopimusten kesto ja muut ehdot siten, että sopimuksista ei muodostu kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia seurauksia palvelun käyttäjille.

4.3 Suorahankintaperusteet sosiaali- ja terveystaloudessa sekä erityis- palveluissa

Sosiaali- ja terveystaloudessa ja muissa erityispalveluissa suorahankintoja koskee pääsääntöisesti samat säännöt kuin normaaleita tavara- ja palveluhankintoja. Suorahankinnoissa on näin ollen noudatettava hankintalain suorahankintoja koskevia pykäläitä (40–41 §). Tästä kuitenkin tekee poikkeuksen asiakaskohtaiset suorahankinnat, joiden osalta on ohjeistettu kohdassa 4.3.1. Muuten kuin asiakaskohtaisten suorahankintojen osalta noudatetaan tämän ohjeen kohdan 3.2. sääntöjä ja ohjeita.

Suorahankinnoista voidaan julkaista suorahankintailmoitus (131 §). Suorahankintailmoituksen julkaiseminen on suositeltavaa kynnysarvon ylittävissä liitteen E palveluhankinnoissa, koska se katkaisee muutoksenhakuajan 14 vuorokauden päähän ilmoituksen julkaisemisesta. Tämä ei koske asiakaskohtaisia suorahankintoja, joista on ohjeistettu kohdassa 4.3.1.

4.3.1 Asiakaskohtaiset suorahankinnat kynnysarvon ylittävissä SOTE-hankinnoissa

Hankintalain pykälässä 110 säädetään sosiaali- ja terveystaloudellisten suorahankinnoista. Pykälässä todetaan, että hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan yksittäisissä tapauksissa, jos tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asiakkaan kannalta merkittävän hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi.

Asiakaskohtaisessa suorahankinnassa on oleellista, että yksittäinen päätös koskee nimenomaisesti vain yhtä asiakasta tai potilasta sekä hänen hoito- tai asiakassuhtettaan. Kyseisen pykälän oikeutta ei tule käyttää tapauksissa, jossa suorahankinta kohdistuu kahteen tai useampaan asiakkaaseen tai potilaaseen.

Poiketen luvun 2.5. suorahankinnan ohjeistuksesta, sosiaali- ja terveystaloudellisten suorahankintojen luvan suorahankinnalle myöntää sen tulosalueen tulosaluejohtaja, jonka käyttötalousbudjetista palvelun kustannukset maksetaan. Asiakaskohtaisissa suorahankintapäätöksissä on aina tarpeen käsitellä yksittäisen asiakkaan tai potilaan arkaluonteisia henkilötietoja päätöksenteon tukena, eikä ole tarkoituksenmukaista, että kyseisiä tietoja käsiteltäisiin tulosalueen ulkopuolella. Selvitykseen suorahankinnasta ei tule kirjata tarkkoja tietoja potilaasta tai asiakkaasta, vaan ainoastaan yleisellä tasolla kuvata perustelut suorahankinnan tekemiselle.

4.4 Tarjoajan poissulkeminen

Hankintalain 12 luvun mukaisissa palveluhankinnoissa hankintayksikön tulee soveltaa 80 §:ssä säädettyjä pakollisia poissulkemisperusteita ja se voi soveltaa 81 §:ssä säädettyjä vapaaehtoisia

poissulkemisperusteita. Ehdokkaiden ja tarjoajien korjaaviin toimenpiteisiin ja soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettamiseen voidaan soveltaa, mitä lain 82–86 §:ssä säädetään.

4.5 Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta

Sen lisäksi, mitä hankintaohjeen luvussa 3 on todettu tarjouksen valinnasta, hankintalain 12 luvun palveluhankinnoissa tulee huomioida seuraava periaate: Jos hankintayksikkö käyttää kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena ainoastaan halvinta hintaa, sen on esitettävä tätä koskevat perustelut hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa.

4.6 Hankintamenettelyä koskeva kertomus

Kansallisen kynnysarvon ylittävästä liitteen E palveluhankinnan hankintasopimuksesta on laadittava kertomus. Kertomusta ei ole tarpeen laatia niiltä osin kuin vastaavat tiedot ilmenevät hankintaa koskevasta päätöksestä, jälki-ilmoituksesta tai muista hankinta-asiakirjoista. Kertomuksen sisällöstä on säädetty hankintalain 124 §:ssä.

4.7 Odotusaika

Hankintasopimus voidaan pääsääntöisesti tehdä aikaisintaan 14 vuorokauden kuluttua hankintapäätöksen tiedoksiannosta (odotusaika). Poikkeukset odotusajan noudattamisesta on säädetty hankintalain 130 §:ssä.

4.8 Järjestämislain erityiset vaatimukset sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnoissa

Järjestämislain 3 luku säättää sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä niitä tukevien palveluiden hankkimisesta yksityiseltä palveluntuottajalta. Luvussa säädetään yksityistä palveluntuottajaa koskevista vaatimuksista, alihankinnasta, vuokratyövoiman käytöstä, hankinnan sopimusehdoista, sekä hallinnon yleislakien soveltamisesta palveluntuottajan toimintaan. Järjestämislain vaatimukset tulee huomioida huolellisesti jo hankinnan suunnitteluvaiheessa.

Palveluntuottajalla on oltava hyvinvointialueen hankkimien palvelujen sisältöön ja laajuuteen nähden riittävä osaaminen, palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä muut riittävät toimintaedellytykset. Palveluntuottajan on oltava riittävän vakavarainen, jotta se pystyy huolehtimaan toiminnasta, sen jatkuvuudesta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä ja sen on nimettävä toiminnasta vastaava vastuuhenkilö sekä toiminnan

laatuun ja laajuuteen nähden riittävä määrä toimintokohtaisia vastuuhenkilöitä. Toiminnasta vastaavan vastuuhenkilön tehtävänä on varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen vaatimusten ja 15 §:ssä tarkoitettujen sopimusvelvoitteiden täyttyminen yksityisen palveluntuottajan toiminnassa käytännön tasolla.

Hyvinvointialueen on varmistettava, ettei palveluntuottajan aikaisemmassa toiminnassa ole todettu vakavia tai toistuvia puutteita asiakas- ja potilasturvallisuudessa viimeisen kolmen (3) vuoden aikana tai, jos tällaisia puutteita on ollut, valvontaviranomaisen aikaisemmat huomautukset ja määräykset ovat johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen ja epäkohtien poistamiseen.

Alihankkijoiden hyväksymismenettely kuvataan sopimuksessa, alihankkijoiden hyväksymisestä vastaa Hankinnat- ja sopimushallinta -yksikkö erillisen sisäisen ohjeen mukaisesti.

5 Hankintasopimus

5.1 Sopimuksen tekeminen

Hankinta-asiakirjoihin merkitään aina ehto, jonka mukaan sopijapuolia sitova sopimus syntyy vasta, kun kaikki sopijapuolet ovat allekirjoittaneet sopimuksen tai kun tilaus on tehty. Allekirjoitetut hankintasopimukset tallennetaan sähköiseen sopimushallinnan järjestelmään (Cloudia). Cloudia sopimus -järjestelmään tallennettujen sopimusten osalta tilaajavastuulain mukaisten velvoitteiden seuranta on automatisoitu. Mikäli sopimusdokumenttia säilytetään jossain muussa järjestelmässä kuin Cloudia Sopimus -järjestelmässä esimerkiksi tapauksissa, joissa sopimus sisältää asiakkaan salassa pidettäviä tietoja, tulee sopimuksesta vastaavan yksikön tarkastaa tilaajavastuulain mukaiset selvitykset ennen sopimuksen allekirjoittamista ja tämän jälkeen kerran vuodessa.

Hankintasopimus tehdään kirjallisesti pohjautuen hankintamenettelyn asiakirjoihin. Sopimusneuvotteluissa sovitaan aiemmin määräämättä jääneistä yksityiskohtaisista sopimusehdoista ja käytännön toteutuksesta. Sopimuksen laatii hankintayksikkö ja sen allekirjoittaa ratkaisuoikeuden haltija tai muu hallintosäännössä, delegointipäätöksessä tai hankintapäätöksessä määrätty viranhaltija. Lähtökohtaisesti Oma Hämeen kaikissa sopimuksissa käytetään Oma Hämeen sopimusohjia. Sopimusaikana hankintasopimusta ei saa olennaisesti muuttaa.

Muutoksenhakumahdollisuuden vuoksi on syytä odottaa 14 päivän valitus- ja oikaisuvaatimusajan kulumisen ennen hankintasopimuksen allekirjoittamista. Jos kyseessä on liitteen E mukainen palveluhankinta, jossa on noudatettava 14 päivän odotusaikaa, hankintasopimusta ei saa tehdä siinä tapauksessa, että asia on saatettu valituksella markkinaoikeuden ratkaistavaksi.

Kansallisen kynnysarvon ylittävistä suorahankinnoista saa hankintalain 131 §:n mukaan tehdä vapaaehtoisen suorahankintailmoituksen. Hankintasopimus voidaan tehdä silloin 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta.

Sopimusten laatimisesta, sopimuksen sisällöstä ja sopimushallinnasta ohjeistetaan tarkemmin Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Sopimusohjeessa.

6 Muutoksenhaku hankintalain soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa

6.1 Hankinto-oikaisu

Hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä 90 päivän kuluessa siitä, kun oikaisun kohteena ollut päätös on tehty (132–133 §). Hankinto-oikaisu voi perustua virheelliseen lain soveltamiseen tai asiassa ilmenneeseen uuteen tietoon, joka voi vaikuttaa päätökseen.

Hankinto-oikaisua voidaan käyttää myös tilanteessa, jossa hankintapäätöksen tekemisen jälkeen sopimusneuvottelut valitun tarjoajan kanssa kariutuvat tai kyseinen tarjoaja ei kykene toteuttamaan hankintaa. Osapuolia sitova voimassa oleva sopimus estää hankintayksikköä jo sopimusoi-keudellisesti muuttamasta yksipuolisesti sopimuksen tekemiseen johtanutta ratkaisuaan. Jos osapuolet kuitenkin irtautuvat tehdystä sopimuksesta sopimusehtojen mukaisesti ja hankinto-oikaisulle varattu määräaika on tämän jälkeen edelleen voimassa, voi hankintayksikkö käyttää edelleen hankinto-oikaisua.

Asianosaisen on esitettävä hankinto-oikaisuvaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä tai muusta ratkaisusta. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen voi olla vireillä samanaikaisesti hankinto-oikaisun kanssa.

Hankinto-oikaisun tekee tai hankinto-oikaisuvaatimukseen ratkaisun antaa se, jolla on hallintosäännön tai hyvinvointialuejohtajan delegointipäätösten mukaan ratkaisulta kyseisen suuruista hankintaa tehtäessä.

6.2 Valitus markkinaoikeuteen

Hankintapäätöksestä tai muusta hankintayksikön tekemästä ratkaisusta, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan, voi valittaa markkinaoikeuteen. Puitejärjestelyyn perustuvasta hankinnasta voi valittaa vain, jos markkinaoikeus myöntää valitusluvan.

Valitus on tehtävä pääsääntöisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja sai tiedon päätöksestä valitusosoituksineen (ks. tarkemmin 147 §).

Muutosta hakevan on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuteen. Valituksen tultua vireille markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintapäätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn muutoin keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Markkinaoikeuden päätöksestä voidaan hakea valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja se voi muuttaa markkinaoikeuden päätöstä tai palauttaa asian tutkittavaksi markkinaoikeuteen.

6.3 Hyvinvointialuelain tai hallintoprosessilain mukainen muutoksenhaku

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluviin asioihin ei voi hakea muutosta hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021, *hyvinvointialuelaki*) eikä hallintoprosessilain perusteella. Jos valittaja kuitenkin vetoaa julkista hankintaa koskien muun lain kuin hankintalain vastaisuuteen, voi hankinnassa tehtyyn päätökseen hakea muutosta hyvinvointialuelain ja hallintoprosessilain nojalla. Tällainen tilanne on käsillä esimerkiksi silloin, kun valittaja vetoaa aluevalituksella hyvinvointialuelain 102 §:ssä säädettyyn esteellisyyteen tai sosiaalihuoltolain 33 §:ssä säädettyyn sosiaalihuollon saatavuuteen ja saavutettavuuteen julkisessa hankinnassa.

6.4 Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on tehty valitus markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti hankintalain pykälän 153 mukaisesti, jollei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Väliaikaisessa järjestelyssä toimittajaksi voidaan valita kuka tahansa soveltuva toimittaja eli hankintayksikkö ei ole sidottu valitsemaan yhtä tarjoajista tai edelistä toimittajaa. Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä on tehtävä kirjallinen sopimus. Sopimuksessa on huolehdittava siitä, että sopimus voidaan irtisanoa päättymään markkinaoikeuden päätöksen takia. Tavaraa/palvelua saa tilata väliaikaisen sopimuksen turvin vain välttämättömiltä osin toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä ei tehdä hankintapäätöstä.

Jos kyseessä on kertahankinta, voidaan markkinaoikeudelta pyytää lupaa hankintapäätöksen täytäntöönpanon sallimiselle. Markkinaoikeus voi myöntää luvan, jos se arvioi, ettei luvasta aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat. Mikäli hankinnan tekemistä voidaan lykätä, ei hankinnan väliaikaiselle järjestämiselle ole perusteita.

7 Hankinta-asiakirjat

7.1 Asiakirjajulkisuus

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Julkisuuslain mukaan tarjouspyyntö tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu (6 § 1 mom. 2 kohta). Hankintaa ja urakkaa samoin kuin muuta tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointa koskeva tarjouksen täydennyspyyntö ja tarjousasian käsittelyä varten laaditut selvitykset ja muut asiakirjat tulevat julkiseksi, kun sopimus asiassa on tehty (6 § 1 mom. 3 kohta). Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi vasta, kun sopimus asiassa on tehty (7 § 2 mom.). Asiakirjat saattavat sisältää jossain määrin liikesalaisuutena salassa pidettävää tietoa. Liikesalaisuutena voidaan pitää tietoa, jolla on taloudellista arvoa ja joka ei ole yleisesti tiedossa.

Tarjousten osalta on huomattava, että hankintamenettelyssä *asianosaisena* olevalla tulee kuitenkin olla oikeus saada tietoa tarjousasiakirjoista esimerkiksi muutoksenhakua varten jo ennen näiden tuloa yleisesti julkiseksi (11 §). Asianosaisella ei ole silloinkaan oikeutta saada tietoa toisen tarjoajan liikesalaisuudesta. Vertailuperusteena käytetty kokonaishinta ei voi olla liikesalaisuus.

Ehdokkaita on tarkoituksenmukaista pyytää esittämään tarjouksissa ja/tai osallistumishakemuksissa annettavat liikesalaisuuden piiriin luettavat tiedot tarjousasiakirjan liitteissä. Hankintayksikkö arvioi asiakirjojen salassapidon kuitenkin itsenäisesti ja viranomaisen julkisuudesta annetun lain mukaisesti. Tarjoajan käsitys liike- ja ammattisalaisuuden olemassa-olosta ei voi olla ainoa peruste asiakirjojen salassapidolle.

7.2 Hankinnan keskeyttäminen ja tarjousten julkisuus

Jos hankinta päätetään keskeyttää, annetut tarjoukset voidaan pitää salassa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 kohdan perusteella siihen saakka, kunnes hankintayksikkö on tehnyt ratkaisunsa keskeyttämisen jälkeisessä hankintamenettelyssä tai päättänyt luopua hankinnasta. Tarjouksien salassa pitäminen takaa sen, ettei niiden paljastuminen anna etua kilpailijoille uudessa tarjouskilpailussa ja näin ollen estä hankintayksikön mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin.

8 Menettelyt

Tässä kappaleessa kuvataan erilaiset menettelyt tarjouspyynnöissä. Menettelyitä tulee käyttää EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa ja niitä voi käyttää myös kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa.

8.1 Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee tarjouspyynnön, joka on sähköisesti ja avoimesti nähtävillä kaikille halukkaille. Kaikki soveltuvuus vaatimukset täyttävät ehdokkaat voivat jättää tarjouspyyntöön tarjouksensa. Avoin menettely on yleisin käytetty hankintamenettely.

8.2 Rajoitettu menettely

Rajoitettu menettely on julkisten hankintojen kilpailutusmenettely, jossa tarjouskilpailuun voivat osallistua vain ne toimittajat, jotka on valittu mukaan etukäteen tehtävän osallistumishakemuksen perusteella. Hankintayksikkö arvioi hakemukset ennalta asetettujen soveltuvuusvaatimusten mukaan ja kutsuu soveltuvat tarjoajat jättämään tarjouksen. Menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun halutaan varmistaa tarjoajien laatu tai rajata osallistujien määrää tehokkaan kilpailun varmistamiseksi.

Rajoitetussa menettelyssä noudatetaan kahta vaihetta: ensin on osallistumishakemusvaihe, jossa arvioidaan tarjoajien kelpoisuus, ja sen jälkeen tarjousvaihe, johon vain kelpuutetut toimijat pääsevät jättämään tarjouksen. Hankintayksikkö voi asettaa sekä vähimmäisvaatimuksia että valintaperusteita osallistujien seulomiseen.

8.3 Neuvottelumenettely ja kilpailullinen neuvottelumenettely

Neuvottelumenettely soveltuu hankintoihin, joissa hankinnan kohdetta ei voi ostaa mukauttamatta markkinoilla olevia vaihtoehtoja. Esimerkiksi yksinkertaiset tuotteet, eli ns. hyllytavara, ei voi olla neuvottelumenettelyn kohteena. Sen sijaan esimerkiksi ICT-hankinnat tai laajat palveluhankinnat soveltuvat yleensä neuvottelumenettelyn hankinnan kohteeksi.

Neuvottelumenettelyä käytettäessä hankintayksikön on esitettävä hankintailmoituksessa, alustavassa tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa kuvaus tarpeistaan ja hankittavilta tavaroilta, palveluilta tai rakennusurakoilta vaadittavista ominaisuuksista sekä ilmoitettava kokonaistaloudellisen edullisuuden vertailuperusteet. Hankintayksikön on lisäksi ilmoitettava, mitkä kuvauksen osat sisältävät vähimmäisvaatimukset, jotka kaikkien tarjousten on täytettävä.

Esitettyjen tietojen on oltava riittävän täsmällisiä, jotta toimittajat voivat arvioida hankinnan luonnetta ja laajuutta ja päättää, jättävätkö ne osallistumishakemuksen.

Neuvottelumenettelyssä on useita vaiheita. Ensimmäinen vaihe on osallistumispyyntö, johon yritykset voivat jättää osallistumishakemusten. Niiden perusteella valitaan yritykset toiseen vaiheeseen, jossa yritykset jättävät alustavan tarjouksen, joiden perusteella neuvotellaan ennalta ilmoitetuista asioista. Neuvottelumenettely päättyy lopulliseen tarjouspyyntöön, jonka perusteella valitaan toimittaja hankinnalle.

Kilpailullinen neuvottelumenettely muistuttaa pitkälti neuvottelumenettelyä. Tämän menettelyn ero on, että tarjouspyynnöllä ei tarkasti määritellä miten hankintayksikön tarvitsema ratkaisu tulee toteuttaa. Tarkoitus onkin neuvotella erilaisista ratkaisuvaihtoehdoista. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä toimittajien tarjoamat ratkaisut voivat siis erota hyvinkin paljon toisistaan.

8.4 Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)

Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Dynaaminen hankintajärjestelmä on kestoajana avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävillä toimittajilla. Toimittajan tulee jättää osallistumishakemus järjestelmään liittymisestä. Hankintayksikön tulee hyväksyä kaikki soveltuvuusehdot täyttävät ehdokkaat järjestelmään 10 päivän sisällä hakemuksen jättämisestä.

Jokainen yksittäinen hankinta dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä on kilpailutettava. Hankintayksikkö julkaisee järjestelmän sisällä tarjouspyynnön kaikille hyväksytyille toimittajille. Pyyntönsalalta hankintalaissa ei ole täsmällisiä vaatimuksia, mutta hankintayksikön on otettava huomioon hankintalainsäädännön yleiset periaatteet tasapuolisesta kohtelusta ja avoimuudesta sekä säännöt tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen sisällöstä. Tarjousaika dynaamisessa hankintajärjestelmässä minimissään 10 päivää.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella dynaamisen hankintajärjestelmän (tai dynaamisen kaltaisissa hankintajärjestelmissä) osallistumishakemuksen käsittely tehdään Cludia Kilpailutus -järjestelmässä. Osallistumishakemusten hyväksymisestä ja hylkäämisestä tehdään viranhaltijapäätös.

8.5 Innovaatiokumppanuus

Innovaatiokumppanuus on julkisen hankinnan menettely, joka mahdollistaa sekä uuden tuotteen, palvelun tai rakennusurakan kehittämisen että sen myöhemmän hankkimisen samassa prosessissa. Sitä säädellään Suomen hankintalain (1398/2016) 38 ja 39 §:ssä, ja se perustuu EU:n hankintadirektiiviin 2014/24/EU.

Menettely on tarkoitettu tilanteisiin, joissa markkinoilta ei ole saatavilla valmista ratkaisua hankintayksikön tarpeeseen. Innovaatiokumppanuuden avulla voidaan kehittää kokonaan uusi ratkaisu yhteistyössä yritysten kanssa ja hankkia se ilman erillistä kilpailutusta kehitystyön jälkeen, kunhan hankinnan ehdot ja vertailuperusteet on määritelty jo alkuvaiheessa.

Innovaatiokumppanuuden kulku:

5. Hankintailmoitus ja osallistumishakemukset: Hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja vastaanottaa osallistumishakemuksia. Hakijoiden soveltuvuus arvioidaan etukäteen asetettujen vaatimusten mukaisesti.
6. Tarjousten vertailu: Kelpoisten ehdokkaiden alustavat tarjoukset arvioidaan, ja vähintään yksi, mahdollisesti useampi, toimija valitaan kumppaniksi. Valinta perustuu kokonaistaloudelliseen edullisuuteen.
7. Kehitysvaihe: Yhdessä tai useamman kumppanin kanssa kehitetään hankintayksikön tarpeen mukainen ratkaisu vaiheittain. Jokaisessa vaiheessa voidaan asettaa tavoitteita ja ehtoja jatkolle.
8. Hankintavaihe: Kun toimiva ratkaisu on kehitetty, hankintayksikkö voi tehdä sopimuksen kumppanin kanssa ilman uutta kilpailutusta.

Innovaatiokumppanuudessa korostuvat avoimuus, syrjimättömyys ja vaiheittainen eteneminen. Menettely edellyttää huolellista suunnittelua ja läpinäkyvyyttä, koska se yhdistää innovaation kehityksen ja julkisen hankinnan.

9 Muut asiat

9.1 Tilaajavastuulaki

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006, tilaajavastuulaki) sovelletaan EU-, kansallisiin ja pienhankintoihin.

Tilaajavastuulaki koskee yli 9.000 euron arvoista työtä, joka tehdään tilaajaorganisaatiossa tai yli 10 päivän vuokratyötä. Työn tulee liittyä tilaajan työtiloissa tai työkohteessa tavallaan omaisesti suoritettaviin tehtäviin tai kuljetuksiin.

Jos tilaajavastuulain edellytykset täyttyvät, valitulta toimittajalta tulee vaatia ennen sopimuksen/tilauksen tekemistä tilaajavastuulain mukaiset selvitykset (kaupparekisteri-, ennakkoperintärekisteri- ja työnantajarekisteriote, todistus verojen ja eläkevakuutusten maksamisesta, selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta ja työterveyshuollon järjestämisestä). Lähtökohtaisesti sopimus-kumppaneilta edellytetään liittymistä Vastuu Group Oy:n ylläpitämään sähköiseen palveluun, josta hyvinvointialue voi tarkistaa rajoituksetta ja automaattisesti tilaajavastuutietojen moitteettomuuden.

9.2 Käyttöoikeussopimus

Käyttöoikeussopimus on erityinen julkinen sopimus, jolla viranomainen siirtää palvelun tai rakennustyön toteuttamisen yksityiselle toimijalle siten, että toimija saa vastineeksi oikeuden hyödyntää palvelua tai rakennustyötä taloudellisesti — joko suoraan käyttäjiltä perittävin maksuin tai yhdistelmänä käyttöoikeudesta ja maksusta. Sopimuksen keskeinen piirre on, että toimijalle siirtyy merkittävä taloudellinen riski palvelun tai työn toteuttamisesta ja käytöstä.

EU:n käyttöoikeussopimusdirektiivi (2014/23/EU) ja Suomen hankintalaki (1398/2016, luku 12) säätelevät näitä sopimuksia erikseen. Käyttöoikeussopimuksia ei pidetä varsinaisina hankintasopimuksina, ja siksi niitä koskevat kevyemmät menettelysäännöt, mutta ne on silti kilpailutettava avoimesti ja syrjimättömästi, mikäli EU-kynnysarvot ylittyvät.

Poiketen muista hankinnoista, käyttöoikeussopimuksen kynnysarvo lasketaan sopimuksen kautta syntyvästä liikevaihdosta, eikä hankintayksikön maksamista korvauksista palveluntuottajalle.

9.3 Vastuullisuusnäkökohdat hankinnoissa

Vastuullisuusnäkökohdat hankinnoissa tarkoittavat ympäristönäkökohtien ja sosiaalisten näkökohtien sekä taloudellisen vastuullisuuden huomioimista. Vastuullisuusnäkökohdat tulee ottaa huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hankintaa suunniteltaessa. Niiden käytettävyyttä hankinnan kriteereinä on arvioitava kaikissa hankintalain mukaisissa hankinnoissa. Vastuullisuusnäkökohdat tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida myös pienhankinnoissa.

Markkinoiden kartoittamisessa ja markkinavuoropuhelun käymisessä vastuullisuusnäkökohdat tulee huomioida, jotta niiden vaikutukset saadaan arvioitua hankintaa tehdessä. Vastuullisuusnäkökohdat voivat koskea tarjoajan soveltuvuutta, hankinnan kohteen vähimmäisvaatimuksia tai vastuullisuudesta voidaan antaa pisteitä tarjousten vertailussa. Vastuullisuusnäkökohta voidaan ottaa huomioon myös hankintasopimuksen erityisehdoissa.

Hankintoja tehtäessä ympäristönäkökulmat tulee huomioida hankkimalla tuotteita ja palveluita, joiden koko elinkaaren aikaiset ympäristö- ja ilmastovaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset. Esimerkiksi ympäristömerkin tai ympäristöasioiden hallintajärjestelmän edellyttäminen on helppo tapa huomioida ympäristönäkökohdat hankinnassa.

Sosiaalisen näkökulmat huomioimalla voidaan edistää esimerkiksi ihmis- ja työntekijöiden oikeuksien toteutumista, työllistymisedellytysten vahvistamista, syrjäytymisen ehkäisemistä tai esteettömyyden varmistamista. Esimerkiksi hankinnoilla on mahdollista edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymistä käyttäen työllistämisehtoa. Työllistämisehto julkisessa hankinnassa tarkoittaa tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen sisällytettyä erityisehtoa, joka velvoittaa valittua sopimuskumppania työllistämään heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, kuten pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä, maahanmuuttajia tai nuoria. Ehtoa voi hyödyntää

muun muassa palkkasuhteeseen työllistämiseen, oppisopimustyöllistämiseen, työkokeiluun, työsäöppimiseen tai työharjoitteluun.

Julkisissa hankinnoissa sosiaalista vastuusta voidaan edistää hankinnan elinkaaren eri vaiheissa tehostamalla työelämän perusoikeuksien toteutumisen seuraamista tai lisäämällä riskialoilla tehtävien hankintojen alihankinnan ketjutuksen hallintaa ja läpinäkyvyyttä. Taloudellisen ja sosiaalisen vastuullisuuden osalta hyvinvointialueen tulee huomioida hankinnoissa mm. harmaan talouden torjunta. Harmaalla taloudella on useita eri ilmenemismuotoja, kuten kartellit, verojen ja työnantajamaksujen kiertäminen, korruptio ja työperäinen hyväksikäyttö. Perinteisesti harmaan talouden riskitoimialoja ovat olleet rakennus-, ravintola-, siivous- ja kuljetusalat. Hankintoja edeltävässä riskianalyyssissä olennaista on tunnistaa ennakkoon tekijät, jotka voivat tarjota toimittajille mahdollisuuksia kannattavuutta parantaviin väärinkäytöksiin ja siten muodostaa riskin ostajalle ja vastuulliselle liiketoiminnalle.

9.4 Code of Conduct

Code of Conduct –ehdoilla tarkoitetaan vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteita käsittelevää sopimusliitettä. Kyseiset ehdot käsittelevät laajasti vastuullisuuden eri teemoja ja määrittelevät toimittajan velvollisuuksia. Velvoitteiden rikkomisesta seuraa myös sanktioita. Nämä ehdot vaativat toimittajalta toimitusketjun hallintaa ja vastuullisuustoimien dokumentointia.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Code of Conduct –ehtoja käytetään kaikissa hankinnoissa, joissa toimittajan kanssa tehtävän sopimuksen hankintalain mukainen ennakoitu arvo on yli viisi miljoonaa euroa. Ehdot voidaan liittää myös muihin hankintoihin, mikäli hankinnan luonne vaatii sitä.

Hankinnoissa voidaan asettaa myös yksittäisiä vastuullisuuteen liittyviä ehtoja huomioiden hankinnan kohde ja laajuus, kuten edellä on mainittu.

9.5 Tietoturva ja tietosuoja hankinnoissa

Tietoturvan vaatimukset ja tietosuojalainsäädännön tietosuojalle asettamat vaatimukset ovat riippumattomia hankintalainsäädännön soveltamisesta ja siihen liittyvistä kynnysarvoista. Näin ollen sekä tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset että tietosuojalainsäädännön tietosuojavaatimukset voivat tulla sovellettaviksi, vaikka hankintaan ei sovellettaisikaan hankintalakia.

Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä ehtoja voidaan käsitellä teknisessä vuoropuhelussa toimittajien kanssa. Jos hankintaan liittyy tarve suojata hyvinvointialueen tietoja ja tietojärjestelmiä tai hankintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, tulee tarjouspyynnössä tietoturva ja tietosuoja huomioida osana hankittavaa tuotetta tai palvelua ja sen hallintaa. Tarjouspyynnössä on aina vaadittava sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietoturvaa ja tietosuojaa.

Hyvinvointialueen käytössä olevia tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä vakiolomakkeita (sopimus-pohjat, tietosuojan vaikutustenarviointi) löytyy intranetistä (Tietosuoja ja tietoturva). Lomakkeet ovat tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän hyväksymiä ja niitä tulee käyttää hyvinvointialueen hankinnoissa. Hankinnan tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen konsultoi tarvittaessa ennakkoon hyvinvointialueen tietoturvan ja/tai tietosuojan asiantuntijoita.

9.6 Tietoturva

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietoturva-asiat. Tässä yhteydessä tietoturvalla tarkoitetaan hyvinvointialueen tietojen ja hankittavien järjestelmien suojaamista hankintasopimuksessa hallinnollisilla ja teknisillä vaatimuksilla. Tämä tehdään hyvinvointialueen omaisuuden suojaamiseksi ja toiminnan tavoitteiden varmistamiseksi kulloinkin voimassa olevan, asiaan liittyvän lainsäädännön ja hyvinvointialueen tietoturvaohjeistuksen mukaisesti.

Hyvinvointialueen tiedon on oltava saatavilla, tieto ei saa vuotaa asiattomille ja tiedon pitää olla virheetöntä. Tietojärjestelmien tulee olla käytettävissä, toimia oikein sekä oltava ketterästi kehitettäviä ja toimintavarmoja. Näiden vaatimuksien varmistamisen tärkeyttä hankintasopimuksessa ohjaavat toimialan toiminnan kriittisyys, tavoitteet ja tietoriskien suuruus. Tietoriskien perusteella hankintaa suunniteltaessa on laadittava tiedon ja tietojärjestelmien asianmukaista suojaamista varten priorisoidut tietoturva-vaatimukset, jotka toimivat parhaiten liitettyinä osaksi sekä palvelunhallinnan että IT-ratkaisun toiminnallisia ja teknisiä vaatimuksia.

Hyvinvointialue on sitoutunut tietoturvan ylläpitoon ja kehittämiseen alan parhaiden käytänteiden mukaisesti ja priorisoi tietoturva-vaatimuksia tietoriskien perusteella. Tarjouspyynnöissä on varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietoturva-vaatimukset sekä yhteisten tietoriskien hallinnan, tietoturvan tilan seurannan ja tietoturvapoikkeamien hallinnan käytännöt.

9.7 Tietosuoja

Hankinnoissa on aina huomioitava mahdolliset tietosuoja-asiat ja tietosuojan toteuttaminen. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten huomioon ottamista luonnollisten henkilöiden yksityisyyden, vapauksien, oikeuksien ja oikeusturvan varmistamiseksi voimassa olevan henkilötietolainsäädännön mukaisesti. Kaikessa henkilötietojen käsittelyssä on sovellettava Euroopan unionin tietosuoja-asetusta (2016/679) joka tunnetaan lyhenteellä GDPR, kansallista tietosuojalakia (1050/2018) sekä kansallista erityislainsäädäntöä.

Hankintaa suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, liittyykö hankintaan henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan mm. henkilötietojen keräämistä, tallentamista, käyttöä, luovuttamista ja poistamista. Hankinnan suunnitteluvaiheessa on määriteltävä henkilö-

tietojen käsittelyn oikeusperuste, tarkoitus ja kesto sekä tehtävä riskiarvio henkilötietojen käsittelyn luonnolliselle henkilölle mahdollisesti aiheutuvista vaikutuksista.

Hankintaa suunniteltaessa tulee lisäksi arvioida, mitä henkilötietoja ja erityisiä henkilötietoryhmiä (esim. terveystietoja tai lasten tietoja) käsittelyyn liittyy sekä määriteltävä henkilötietojen suojauksen tarve. Osana arviointia tehdään henkilötietojen vaikutustenarvioinnin alkukartoitus ja mikäli aiheutta on, vaikutustenarviointi (DPIA). Vaikutustenarviointi on tietosuojasetuksen mukainen toimenpide, jolla arvioidaan suunnitellun käsittelytoimen vaikutuksia henkilötietojen suojalle. Vaikutustenarvioinnilla pyritään tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Vaikutustenarviointi tehdään ennen käsittelytoimien aloittamista sellaisissa tapauksissa, joissa käsittelyyn saattaa kohdistua korkea riski.

Tarjouspyynnössä on varmistettava riittävät ja oikeanlaiset tietosuojavaatimukset sekä tietosuojan tilan seurannan ja poikkeamien käsittelyn käytännöt.

9.8 Puitejärjestely

Puitejärjestely on julkisissa hankinnoissa hankintalain (1397/2016) mukainen menettelytapa, jonka avulla hankintayksikkö voi valita yhden tai useamman toimittajan tarjoamaan tavaroita, palveluja tai urakoita ennalta sovituin ehdoin tietyn ajan kuluessa. Puitejärjestelyn tarkoituksena on luoda joustava hankintamalli, jossa sopimusehtoja ja hintoja ei tarvitse kilpailuttaa jokaisesta yksittäisestä hankinnasta erikseen, vaan hankinnat voidaan toteuttaa tehokkaasti ja ennakoitavasti puitejärjestelyn puitteissa.

Puitejärjestely voidaan tehdä yhden toimittajan kanssa, jolloin kaikki hankinnat toteutetaan tämän kanssa sovituilla ehdoilla. Vaihtoehtoisesti puitejärjestely voidaan solmia useamman toimittajan kanssa, mikä lisää hankintayksikön joustavuutta ja turvaa kilpailua järjestelyn aikana. Jos toimittajia on useampi, hankinnat voidaan tehdä joko ennalta sovittujen ehtojen perusteella ilman uutta kilpailutusta tai järjestämällä kevennetty kilpailutus puitejärjestelyyn valittujen toimittajien kesken.

Hankintalain mukaan puitejärjestely voi kestää enintään neljä vuotta, ellei poikkeuksellisia perusteita pidemmälle kestolle ole. Tämä rajoitus varmistaa markkinoiden toimivuuden ja uusien tarjainten mahdollisuuden päästä mukaan kilpailuun kohtuullisin väliajoin. Puitejärjestelyssä sovittujen ehtojen tulee olla riittävän täsmällisiä, jotta hankinnat voidaan tehdä avoimesti ja syrjimättömästi. Liitteen E (SOTE-palvelut ja muut erityiset palvelut) mukaisten hankintojen puitejärjestelyn kesto ei ole rajattu.

Puitejärjestely on erityisen hyödyllinen tilanteissa, joissa hankinnan kohde on toistuva, määrältään vaihteleva tai markkinatilanne muuttuu nopeasti. Tyypillisiä esimerkkejä ovat toimitustarvikkeiden, ICT-palvelujen tai rakentamispalvelujen hankinnat. Malli keventää hankintayksikön hallinnollista taakkaa, mutta samalla se edellyttää tarkkaa suunnittelua, jotta järjestely täyttää hankintalain periaatteet: avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden.

Näin puitejärjestely yhdistää joustavuuden ja ennakoitavuuden sekä tukee tehokasta julkisten varojen käyttöä.

9.9 Valmius ja varautuminen hankinnoissa

Hankintaprosesseissa ja hankintasopimuksissa tulee huomioida asianmukaisella tavalla valmius ja varautuminen. Hankintaprosessin yhteydessä on arvioitava hankittavan tavaran tai palvelun kriittisyys toiminnassamme ja asettaa kriittisyyttä vastaavia vaatimuksia ja sopimusehtoja. Yritykseltä voidaan esimerkiksi vaatia valmiussuunnitelman tekemistä tai asettaa muita ehtoja varautumiselle. Oma Hämeen sopimus pohjiin on laadittu valmiita sopimusehtoja ja tämän lisäksi voidaan asettaa hankintakohtaisia sopimusehtoja.

Oma Hämeen kaikki toimittajat on luokiteltu huoltovarmuusluokkiin sen mukaan, miten kriittinen tuote tai palvelu on. Luokitteluperusteena on se, miten vakavia vaikutuksia palvelun tai tuotteen toimitusten keskeytys aiheuttaa asiakkaille ja potilaille.

Hankinta ja sopimushallinta -yksikön vastuulla on, että hankintaprosessin yhteydessä määritellään huoltovarmuusluokitus, joka asetetaan valituille sopimuskumppaneille. Huoltovarmuusluokitukset merkitään Cloudia Sopimus -järjestelmään kullekin sopimukselle.

9.10 Tilaaminen sopimuksen perusteella

Sopimuksen mukainen ostaminen, eli tilaaminen, ei vaadi erillistä valtuutusta tai päätöstä. Hyvinvointialueen työntekijän tulee kuitenkin varmistaa lähijohtajaltaan, että hänellä on lupa tehdä tilaus.

Tilatessa työntekijän tulee pyytää toimittajalta tilausvahvistus ja tarkastaa, että toimitus tehdään niiden ehtojen mukaisesti, jotka sopimuksella on sovittu. Mikäli ehdot eivät vastaa sovittua, tulee työntekijän ilmoittaa tästä välittömästi ja kirjallisesti toimittajalle sekä vaatia korjaamaan virheelliset tiedot.

Lääkinnällisten laitteiden tilaaminen tehdään aina Effector-järjestelmässä. Hoitotarvikkeiden ja yleistarvikkeiden pääasiallinen tilauskanava on Kori-järjestelmä.

10 Voimaantulo

Tämä hankintaohje astuu voimaan 1.1.2026.

Sanasto

Alihankkija Tavar- tai palveluntoimittajan tai urakoitsijan kanssa sopimussuhteessa oleva kolmas osapuoli, joka toimittaa varsinaiselle toimittajalle tavaroita, palveluita tai urakoita osaksi tämän toimitusta hankintayksikölle. Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat. Kts. myös kohta ”voimavara-alihankkija”.

Asiakaskohtainen palveluhankinta

Avauspöytäkirja Tarjousten avaustilaisuudesta laadittava asiakirja tai dokumentti, johon kirjataan tilaisuuden perustietojen lisäksi tarjouskilpailua koskevat yleiset tiedot, pyydetty ja/tai saapuneet tarjoukset ja myöhässä saapuneet tarjoukset. (Ks. tarjousten avaaminen).

Avoin menettely Avoimella menettelyllä tarkoitetaan hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen ja asettaa saataville tarjouspyynnön, joiden perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen. Hankintailmoituksen julkaisemisen ja tarjouspyynnön saataville asettamisen jälkeen hankintayksikkö voi lähettää tarjouspyynnön soveliaiksi katsomilleen toimittajille.

CPV-nimikkeistö, yhteinen hankintanimikkeistö Yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPV) tarkoitetaan EU-lainsäädännössä määriteltyä viitenimikkeistöä, jossa on yksityiskohtaisesti luokiteltu erilaiset tavarat, palvelut ja rakennustyöt ja jota on käytettävä hankintojen määrittelyssä ja hankintailmoituksissa.

Direktiivi on Euroopan unionin sekundäärioikeutta, joka sitoo jäsenvaltioita vain asetetun tavoitteen osalta. Jäsenvaltiot voivat itse valita muodon ja keinot, joilla koko yhteisöä koskevat tavoitteet toteutetaan kansallisessa oikeusjärjestyksessä. Suomessa Euroopan unionin hankintadirektiivit on saatettu voimaan niiden sisältöä vastaavalla kansallisella lainsäädännöllä. Täytäntöönpanon määräajan päätyttyä direktiivit saavat kuitenkin täydet oikeusvaikutukset siinä mielessä, että kaikilla valtiolimillä on velvollisuus tulkita ja soveltaa kansallista oikeutta direktiivin mukaisella tavalla (yhteisön oikeuden mukainen tulkinta).

Dynaaminen hankintajärjestelmä Dynaamisella hankintajärjestelmällä tarkoitetaan täysin sähköistä hankintamenettelyä tavanomaisille ja markkinoilla yleisesti saatavilla oleville hankinnoille. Hankintamenettely on kestopa ajan avoin kaikille soveltuvuusehdot täyttävälle toimittajille.

Ehdokas on toimittaja, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn, kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn, innovaatiokumppanuusmenettelyyn tai suoraan hankintaan.

Ehdokkaille osoitettu kutsu Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelu- ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintayksikön on kutsuttava yhtäaikaaisesti ja kirjallisesti valitut ehdokkaat jättämään tarjouksensa tai osallistumaan neuvotteluihin.

Elinkaari Elinkaarella tarkoitetaan tuotteen olemassaolon tai rakennusurakan tai palvelun suorittamisen kaikkia peräkkäisiä tai toisiinsa liittyviä vaiheita. Käsite kattaa vaiheet raaka-aineiden ostosta tai resurssien kokoamisesta niiden uudelleen käyttöön, kierrättämiseen, hyödyntämiseen tai loppukäsittelyyn.

Esteellisyys tarkoittaa sitä, että virkamies on sellaisessa suhteessa tai asemassa hankinta-asiaan tai siinä mukana olevaan henkilöön, joka voi saattaa hänen puolueettomuutensa kyseenalaiseksi. Ei riitä, että henkilö omasta mielestään toimii puolueettomasti, vaan myös yleisön näkökulmasta henkilön tulee toimia siten, ettei puolueettomuutta ole syytä epäillä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankinnan käsittelyyn ja päätöksentekoon. Esteellisen on itse todettava itsensä esteelliseksi (hallintolaki 27–29 §, 434/2003).

EU-kynnysarvo Rahamääräinen arvo, jonka ylittävä hankinta on toteutettava hankintalain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskevien hankintamenettelyjen mukaisesti. Arvo lasketaan hankinnan ennakoidusta arvosta ilman arvonlisäveroa. EU-kynnysarvot on määritelty erikseen valtion keskushallintoviranomaisten ja paikallishallinnon hankintayksiköiden tavara- ja palveluhankinnoille, rakennusurakoille ja eräille muille hankintalajeille. EU:n komissio tarkistaa EU-kynnysarvot kahden vuoden välein. EU-kynnysarvojen euromäärän Suomessa ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriö.

ESPD, yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ESPD (European Single Procurement Document) tarkoittaa EU:n komission yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan vakiolomakkeen vahvistamista koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/7 mukaista asiakirjaa, jolla hankintayksikkö määrittelee ehdokkaita tai tarjoajia koskevat soveltuvuusvaatimukset ja jolla ehdokkaat tai tarjoajat antavat vakuutuksen vaadittujen soveltuvuusvaatimusten täyttämisestä ja siitä, että heitä eivät koske poissulkemisperusteet.

Hankinta tarkoittaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä vastiketta vastaan.

Hankinta-asiakirja Hankinta-asiakirjalla tarkoitetaan mitä tahansa asiakirjaa, jonka hankintayksikkö on laatinut tai johon se viittaa kuvatakseen tai määrittääkseen hankinnan tai menettelyn eri osia. Hankinta-asiakirjoja ovat esimerkiksi hankintaa koskevat ilmoitukset, tarjouspyynnöt tai neuvottelukutsut sekä näiden liitteet, jotka sisältävät tekniset eritelmät, hankekuvauksen, ehdotetut sopimusehdot, yleisesti sovellettavia velvollisuuksia koskevat tiedot ja mahdolliset muut täydentävät asiakirjat.

Hankintailmoitus Hankinnasta on julkaistava hankintalaissa määritelty hankintalajia koskevat hankintailmoitukset. Hankintailmoitus tarkoittaa hankinnan aloittamisesta julkaistavaa ilmoitusta, joka sisältää keskeiset tiedot hankinnasta. Avoimessa menettelyssä hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää tarjous hankintailmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä, kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ja innovaatiokumppanuudessa hankintailmoitus toimii pyyntönä lähettää osallistumishakemus

ilmoituksessa ja muissa hankinta-asiakirjoissa määritellyllä tavalla. Jos hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä esitetyt tiedot ovat ristiriitaiset, ratkaisee hankintailmoituksessa oleva teksti.

Hankintamenettely tarkoittaa menettelyä, jonka mukaisesti julkinen hankinta aloitetaan ja toteutetaan ja jonka puitteissa mahdolliset toimittajat voivat jättää tarjouksensa (esim. avoin-, rajoitettu-, neuvottelu- ja kilpailullinen neuvottelumenettely, innovaatiokumppanuus, suoramarkkinointi sekä suunnittelukilpailu).

Hankintapäätöksen tiedoksianto Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee käyttäen tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa. Päätös annetaan tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneille, poissulkua koskeva päätös annetaan tiedoksi poissuljetuille tarjoajille ja hankinnan keskeyttämispäätös annetaan tiedoksi tarjouskilpailuun osallistuneille.

Hankintapäätös Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisusta sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Hankintasopimus tarkoittaa kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavarankäyttö tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan. Tarjouspyyntöön on syytä liittää keskeisimmät hankintasopimukseen otettavat sopimusehdot tai mahdollisimman täydellinen sopimusluonnos.

Hankintasuunnitelma määrittelee sovitulla tarkkuudella, mitä suunnittelujaksolla ko. yksikössä suunnitellaan hankittavaksi.

Hankinta ja sopimushallinta -yksikkö vastaa hankinta- ja sopimusmallien luomisesta ja vakiinnuttamisesta, neuvoo hankintoihin, ostamiseen ja sopimuksiin liittyvissä erityiskysymyksissä. Yksikkö tekee yhdessä toimialojen kanssa julkiset tarjouspyynnöt ja vastaa siitä, että toiminta hankinnoissa on lain mukaista.

Hankintayksikkö on julkisen hankinnan toteuttava viranomainen tai muu hankintalainsäädännön mukaan hankintalain noudattamiseen velvoitettu yksikkö. Tässä ohjeessa Kanta-Hämeen hyvinvointialue.

Harmaa talous Harmaan taloudella tarkoitetaan ilmiötä, joihin kuuluu mm. verojen kiertämien, hankintoihin kohdistuvat tarjouskartellit, pimeä työ ja korruptio eri muodoissaan.

Hintatiedustelu tarkoittaa pienhankinnassa tarjoajille tarjottavista tuotteista, hinnoista sekä toimitus- ja muista ehdoista tehtävää selvityspyyntöä, jota ei sääntele hankintalaki.

Innovaatiokumppanuus Innovaatiokumppanuudella tarkoitetaan hankintamenettelyä, jonka tavoitteena on innovatiivisen tavarankäytön, palvelun tai rakennusurakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden hankkiminen.

Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat toimijat voivat pyytää saada osallistua.

JIT-ehdot tarkoittaa julkisen sektorin IT-hankinnoissa käyttämiä vakiosopimusehtoja eli Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleisiä sopimusehtoja.

Julkiset hankinnat ovat vastikkeellisia (raha tai muu vastike) kirjallisia sopimuksia, jotka on tehty toimittajan ja hankintalaissa mainitun hankintayksikön välillä ja joiden tarkoitus on tavaroiden, palveluiden, työsuoritusten tai rakennusurakan hankinta julkisista varoista osittain tai kokonaan suoritettavaa maksua vastaan.

Julkisuus Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) on määräykset viranomaisten asiakirjojen julkiseksi tulemiseksi, jotka määrittelevät mm. asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohtaa ja salassapitoperusteita. (Ks. hankintojen osalta erityisesti Julkisuuslain 6, 7, 11 ja 24 §:t).

JYSE Palvelut -ehdot tarkoittaa julkisen sektorin palveluhankinnoissa käyttämiä vakiosopimusehtoja eli Julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja palveluhankinnoissa. Ehdoissa käytetään vuosilukua viittaamaan ehtojen päivitysvuotta.

JYSE Tavarat -ehdot tarkoittaa julkisen sektorin tavarahankinnoissa käyttämiä vakiosopimusehtoja eli Julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tavarahankinnoissa. Ehdoissa käytetään vuosilukua viittaamaan ehtojen päivitysvuotta.

Jälki-ilmoitus Hankintayksikön, joka on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankintasopimuksen, dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyä koskevan päätöksen, on toimitettava julkaistavaksi jälki-ilmoitus 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös suunnittelukilpailun tuloksia (30 pv kilpailun päättymisestä), käyttöoikeussopimuksen tekemistä (48 pv sopimuksesta) ja hankinnan keskeyttämisestä. Jälki-ilmoitusvelvollisuus ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia.

Kansallinen kynnysarvo Rahamääräinen arvo, joka rajaa hankintalain soveltamisaluetta ja hankintamenettelyjen käyttöä. Kansallinen kynnysarvo lasketaan hankinnan ennakoidusta arvosta ilman arvonlisäveroa. Tavara- ja palveluhankinnoille sekä rakennusurakoille, suunnittelukilpailuille ja käyttöoikeussopimuksille sekä sosiaali- ja terveyspalveluille ja muille erityisille palveluhankinnoille on määritelty omat kansalliset kynnysarvot. Kansallisen kynnysarvon alittavat hankintasopimukset ja käyttöoikeussopimukset on rajattu hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle. Hankintayksiköt voivat toimivaltansa rajoissa kuitenkin hallinnollisilla määräyksillä ja ohjeilla kuten hankintaohjeilla sitovasti määritellä hankintayksikön kynnysarvot alittavissa hankinnoissa sovellettavia menettelytapoja.

Keskeyttäminen Hankinta voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä, esimerkiksi siksi, että kaikki tarjoukset ovat liian kalliita, ei ole lainkaan saatu tarjouksia tai hankinnassa on tapahtunut menettelyvirhe.

Kilpailullinen neuvottelumenettely on hankintamenettely, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa kartoittaakseen ja määritelläkseen keinot, joilla sen tarpeet voidaan parhaiten täyttää.

Korjaavat toimenpiteet Tarjoaja, jota koskee EU-kynnysarvot ylittävissä hankintamenettelyssä pakollinen tai harkinnanvarainen poissulkemisperuste, voi esittää näyttöä siitä, että tarjoajan toteuttamat ns. korjaavat toimenpiteet ovat riittäviä osoittamaan tarjoajan luotettavuuden siitä huolimatta, että poissulkemisperuste on olemassa. Jos näyttö katsotaan riittäväksi, ei tarjoajaa saa sulkea pois hankintamenettelystä.

Käyttöoikeussopimus tarkoittaa hankintasopimusten tavoin vastikkeellista sopimusta yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välillä. Käyttöoikeussopimuksen tunnusmerkistöön kuuluvat kohteen tai palvelun käyttöoikeuden sekä toiminnallisen ja taloudellisen riskin siirtäminen palveluntuottajalle tai urakoitsijalle.

Markkinaoikeus Erityistuomioistuin, joka ensiasteena käsittelee julkisia hankintoja koskevia asioita. Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksellaan se, jota asia koskee eli alalla toimiva yrittäjä, joka on osallistunut tarjouskilpailuun tai jonka osallistuminen tarjouskilpailuun on estynyt hankintayksiköstä johtuvasta syystä taikka eräät viranomaiset. Markkinaoikeuden päätökseen voi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhakuohjeet Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä kansalliset kynnysarvot ylittävää hankintaa koskevaan päätökseen muutoksenhakuohjeet eli valitusosoitus ja oikaisuohje, joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja/tai hankintayksikön uudelleen käsiteltäväksi.

Neuvottelumenettely tarkoittaa hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen valitsemiensa toimittajien kanssa. Neuvottelumenettelyn käyttö on rajattu vain hankintalaissa nimenomaisesti säädettyihin tilanteisiin.

Odotusaika tarkoittaa aikaa, joka hankintayksikön on odotettava, ennen kuin hankintasopimus voidaan tehdä hankintapäätöksen tekemisen jälkeen. Odotusaika on EU-hankinnoissa ja kansalliset kynnysarvot ylittävissä liitteen E mukaisissa hankinnoissa tai käyttöoikeussopimuksissa 14 päivää hankintapäätöksen tiedoksisaannista. Puitejärjestelyyn tai DPS:ään perustuvissa EU-kynnysarvot ylittävissä ja kansalliset kynnysarvot ylittävissä liitteen E mukaisissa hankinnoissa on vapaaehtoinen 10 päivän odotusaika hankintapäätöksen tiedoksisaannista. Vapaaehtoisen odotusajan noudattamatta jättämisestä voi tulla seuraamuksia, kuten valitusajan piteneminen.

Oikaisuvaatimus Asianosainen voi hakea muutosta hankintayksikön hankintapäätökseen teemmällä hankintayksikölle hankinto-oikaisua koskevan vaatimuksen. Hankinto-oikaisuvaatimusta voidaan käyttää myös niissä tapauksissa, joita ei voi saattaa käsiteltäväksi markkinaoikeuteen, kuten

kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa. Hankintaoikaisuvaatimuksen tekeminen ei jatka markkinaoikeuteen tehtävän valituksen määräaikaa.

Oikaisuohje Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen oikaisuohje eli ohjeet oikaisu-keinojen käyttämisestä, joissa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian hankintayksikön uudelleen käsiteltäväksi. Kansallisen kynnysarvon alittavaan hankintaan liitetään vain oikaisuohje, ei valitusosoitusta.

Optio Sopimukseen perustuva lisähankintaoikeus, jonka perusteella hankintayksikkö voi jatkaa sopimuskautta ja solmia lisähankintasopimuksen varsinaisessa sopimuksessa määritellyin ehdoin ilman tarjouskilpailua. Optioon perustuva lisähankinta on mahdollinen vain, jos optioehto on kilpailutettu ja option arvo on huomioitu hankinnan ennakoidun arvon laskennassa.

Osallistumishakemus tarkoittaa rajoitettua, neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä tai innovaatiokumppanuutta koskevan hankintailmoituksen perusteella hankintayksikölle tehtyä ilmoitusta osallistumishalukkuudesta hankintamenettelyyn.

Pakote Kansainvälisillä pakotteilla tarkoitetaan taloudellisen tai kaupallisen yhteistyön sekä esimerkiksi liikenne- ja viestintäyhteyksien tai diplomaattisten suhteiden rajoittamista tai keskeyttämistä tietyn valtion tai tiettyjen ryhmien kanssa. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Euroopan Unioni (EU), Yhdistyneet kansakunnat (YK) ja Suomen viranomaiset ovat asettaneet pakotteita tai varojen jäädyttämispäätöksiä, jotka on otettava huomioon julkisia hankintoja tehtäessä.

Pienhankinta tarkoittaa kansalliset kynnysarvot alittavaa hankintaa, johon ei sovelleta hankintalakia ja josta ei voida valittaa markkinaoikeuteen. Myös näitä hankintoja koskevat hankintalain yleiset periaatteet eli avoimuus, tasapuolisuus, syrjimättömyys ja suhteellisuuden vaatimusten huomiointi.

Pilkkominen (hankinnan kielletty jakaminen säännösten soveltamisen välttämiseksi) Hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi eli lain kiertämiseksi.

Pisteiden antamisperusteet Tarjousten vertailuperusteille etukäteen tarjouspyynnössä esitetyt pisteytysohjeet, joiden mukaan tarjouspyynnön mukaisesta tarjouksesta annetaan pisteitä tarjousten vertailussa.

Poissulkemisperuste (harkinnanvarainen ja pakollinen poissulkemisperuste) Poissulkemisperuste tarkoittaa hankintalaissa määriteltyjä perusteita, joka velvoittaa hankintayksikön sulkemaan toimittajan pois tarjouskilpailusta, jos kyse on ns. pakollisesta poissulkemisperusteesta (esim. eräät rikokset). Hankintayksikkö voi harkintansa mukaan sulkea tarjoajan pois tarjouskilpailusta, jos kyse on ns. harkinnanvaraisesta poissulkemisperusteesta (esim. konkurssi).

Puitejärjestely Yhden tai useamman hankintayksikön ja yhden tai useamman toimittajan välinen sopimus, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia

koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät. Puitejärjestely voi olla voimassa enintään neljä vuotta. Hankinnan kohteen välttämättä sitä edellyttäessä puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoaltaan pidempi.

Puitesopimus tarkoittaa sopimusta, jonka hankintayksikkö tekee yhden tai useamman toimittajan kanssa ja jossa sovitaan tietyn ajan kuluessa tehtäviin hankintoihin sovellettavista ehdoista. Puitesopimuksen tarkoituksena on yleensä hyödyntää volyymietuja, alentaa hankinnan prosessikustannuksia, varmistaa tavarantoimittajan tai palvelun saatavuus ja toimitusehdot sekä pyrkiä yhdenmukaistamaan tuotteistoa.

Punch out Toimittajan verkkokauppaan asiakkaan hankinta- tai tilausjärjestelmästä tehtävä integraatio, joka mahdollistaa tilaamisen suoraan toimittajan verkkokaupasta.

Rajoitettu menettely Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Ainoastaan hankintayksikön valitsema ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

Rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden urakka, joka sellaisenaan riittää muodostamaan jonkin taloudellisen tai teknisen kokonaisuuden.

Reklamaatio on ilmoitus, jossa hankintayksikkö kertoo toimittajille vastaanotettavassa tavarassa, palvelussa tai rakennustyössä havaituista virheistä, puutteista tai poikkeamista tai toimituksen viivästymisestä. Ilmoituksessa selvitetään, miten toimitus on ollut virheellistä, puutteellista tai poikkeavaa tai miten kauan se on viivästynyt ja mitä vaatimuksia hankintayksiköllä on toimittajalta esimerkiksi seikkojen takia. Ilmoitus on tehtävä pääsääntöisesti kirjallisesti ja kohtuullisessa ajassa, ellei tietystä reklamaatioajasta ole erikseen sovittu sopimuksessa. Reklamaatio voi olla myös vaatimusten osalta yksilöimätön, jos reklamaatiota tehtäessä ei vielä tiedetä virheen tai viivästyksen perusteella tehtäviä kaikkia vaatimuksia. Tällöin hankintayksikkö pidättää itsellään oikeuden esittää vaatimukset myöhemmin. Samalla toimittaja saa tiedon virheestä tai viivästyksestä ja voi omalta osaltaan ryhtyä selvittämään tilannetta tai tekemään korjaavia toimenpiteitä.

Sopimusehdot, vakiosopimusehdot Sopimusehdoilla tarkoitetaan hankinnasta tehtävässä sopimuksessa tai tilauksessa hankintayksikön ja toimittajan välisen suhteen yksityiskohtia sekä oikeuksia ja velvoitteita määritteleviä ehtoja. Hankinnoissa voidaan käyttää oikeustoimilain (228/29) ja kauppalain (355/87) säännöksiä täydentäviä ja täsmentäviä vakiosopimusehtoja. Näitä ovat mm. Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot (JYSE Tavarat tai JYSE Palvelut -ehdot), Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot (JIT-ehdot), Konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE-ehdot) ja Rakennusurakan yleiset sopimusehdot (YSE-ehdot).

Sopimuskohdistus tarkoittaa laskujen automaattista käsittelyä tehostavaa menettelyä, jossa laskulla olevaa tunnistetta käyttäen lasku voidaan automaattisesti kohdentaa tiettyyn kirjalliseen sopimukseen, jolloin ostolasku ei tule kirjanpitoyksikön käsiteltäväksi. Sopimuskohdistus-

toiminnallisuus soveltuu ostolaskujen käsittelyyn tapauksissa, joissa laskutuksen suuruus on ennakoon tiedossa.

Sopimusmuutos, sopimusmuutosta koskeva ilmoitus Hankintayksikkö ei saa sopimuskauden aikana tehdä EU-hankintoja, kansalliset kynnysarvot ylittävään liitteen E mukaisia palveluja tai käyttöoikeussopimuksia koskevaan sopimukseen olennaisia sopimusmuutoksia ilman uutta hankintamenettelyä. Hankintalaissa on käsitelty olennaisia ja ei-olennaisia sopimusmuutoksia. Tietyistä sopimusmuutoksista on tehtävä sopimusmuutosilmoitus osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Sosiaali- ja terveysterveyst sekä muut erityiset palvelut Hankintalain liitteessä E on lueteltu ne sosiaali- ja terveysterveyst sekä muut erityiset palvelut, joita koskee hankintalain em. palveluja koskevat säännökset silloin, kun hankinnan arvo ylittää ko. palveluita koskevat kansalliset kynnysarvot.

Soveltuvuusvaatimus, soveltuvuutta koskeva vähimmäisvaatimus Soveltuvuusvaatimus tarkoittaa ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuudelle hankintakohtaisesti asetettuja vähimmäisvaatimuksia, jotka voivat koskea ehdokkaan tai tarjoajan rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta tai teknistä suorituskkyä ja ammatillista pätevyyttä. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja, että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus. EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on käytettävä ESPD-lomaketta soveltuvuusvaatimusten täyttymisen ja poissulkemisperusteiden olemassaolon selvittämiseen.

Soveltuvuuden arviointi Ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuuden arviointi tarkoittaa ehdokkaiden tai tarjoajien soveltuvuudelle hankintakohtaisesti asetettujen vähimmäisvaatimusten täyttymisen selvittämistä ja sen selvittämistä, ettei ehdokasta tai tarjoajaa koske poissulkemisperuste. Soveltuvuuden arviointia ja poissulkemisperusteiden olemassaoloa koskevat tiedot pyydetään ja selvitetään EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa ns. ESPD-lomakkeella eli yhteisellä eurooppalaisella hankinta-asiakirjalla. Ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus esittää näyttöä luotettavuudestaan poissulkemisperusteiden osalta eli esittää, että tämä on toteuttanut ns. korjaavia toimenpiteitä.

Suorahankinta tarkoittaa hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. Menettelyn käyttö on rajattu vain hankintalaissa nimenomaisesti säädettyihin tilanteisiin. Valvontaviranomainen eli Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo suorahankintojen tekemistä.

Suorahankintailmoitus tarkoittaa hankintayksikön hankintapäätöksen teon jälkeen tekemää vapaaehtoista ilmoitusta suorahankinnan tekemisestä (kansalliset hankinnat, kansalliset kynnysarvot ylittävät liitteen E mukaiset hankinnat ja käyttöoikeussopimukset sekä EU-hankinnat. Ilmoituksen tekemättä jättämisellä on vaikutusta valitusajan pituuteen ja eräisiin seuraamuksiin.

Suunnittelukilpailu on menettely, jolla hankintayksikkö voi hankkia suunnitelman tai hankkeen, jonka tuomaristo valitsee kilpailulla. Kilpailussa voidaan antaa palkintoja. Suunnittelukilpailua voidaan käyttää esimerkiksi kaavoitukseen, kaupunkisuunnitteluun, arkkitehtuuriin, tekniseen suunnitteluun tai tietojenkäsittelyyn liittyvän suunnitelman valintaan kilpailulla.

Takuu on sitoumus, jolla takuun antaja sitoutuu vastaamaan jostain velvoitteesta, joko omasta puolestaan tai toisen henkilön puolesta. Takuulla tarkoitetaan usein myyjän antamaa sitoumusta vastata ostajalle siitä, että myyty tuote toimii moitteettomasti vähintään sitoumuksessa sovitun takuuaajan ja myyjä korjaa kustannuksellaan kaikki tuotteessa takuuajana ilmenneet virheet, jos tuotetta on käytetty takuuehtojen mukaisesti. Vastaava sitoumus voidaan antaa myös palvelu- tai työsuoritukselle.

Tarjoaja tarkoittaa toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen.

Tarjoajan ja tarjouksen poissulkeminen Tarjoajien soveltuvuuden tarkastamisen yhteydessä tarjoaja tulee poissulkea, mikäli tarjoaja ei täytä asetettuja soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksia tai sitä koskee jokin pakollinen poissulkemisperuste eikä se ole esittänyt selvitystä korjaavista toimenpiteistä. Tarjoaja voidaan poissulkea, jos sitä koskee jokin harkinnanvarainen poissulkemisperuste. Tarjous tulee sulkea pois tarjouskilpailusta, jos se ei täytä tarjouspyynnössä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Poissulkemisesta ja sen perusteista tulee tehdä poissulkemispäätös, liittää siihen muutoksenhakuohjeet ja antaa se tiedoksi menettelyyn osallistuneille ehdokkaille tai tarjoajille.

Tarjous tarkoittaa oikeustoimilain (228/29) mukaan sopimukseen tähtäävää, ostajan (hankintayksikön) hyväksyttäväksi tarkoitettua tavaroiden myymistä ja toimittamista tai palveluiden taikka urakoiden suorittamista koskevaa ehdotusta, joka sitoo tekijäänsä ilmoitetun määräajan ja jota tarjoaja ei voi enää peruuttaa sen jälkeen, kun ostaja (hankintayksikkö) on ottanut siitä selon.

Tarjouskilpailu, tarjousten pyytäminen Tarjouskilpailu tarkoittaa kilpailutilanteen luomista mahdollisten toimittajien välille julkaisemalla hankintaa koskeva hankintailmoitus kyseisestä hankintamenettelystä säädetyllä tavalla ja pyytämällä tarjoajilta tarjouksia valitun hankintamenettelyn ehtojen mukaisesti. Kun hankintailmoitus on julkaistu, tarjouskilpailusta voidaan ilmoittaa myös sanoma- tai ammattilehdessä tai hankintayksikön internet-sivuilla.

Tarjouspyyntö on hankintayksikön laatima hankinta-asiakirja, jossa määritellään hankinnan kohde ja sisältö, annetaan tarjouksen laatimista koskevat ohjeet (määräaika tarjousten tekemiselle, jättöosoite, tarjousten voimassaoloaika) sekä määritetään tarjoajan soveltuvuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, hankittavaa tavaraa, palvelua tai urakkaa koskevat vaatimukset, kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste, vertailuperusteet sekä muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä. Ks. myös hankinta-asiakirjat.

Tarjousten avaaminen Tapahtuma, jossa määräaikaan mennessä saapuneet tarjoukset avataan määräajan jälkeen samanaikaisesti. Avaamisesta laaditaan avauspöytäkirja. Ks. avauspöytäkirja.

Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen Tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkistaminen tarkoittaa tarjotulle tavaralle, palvelulle tai urakalle hankintakohtaisesti asetettujen ehdottomien/pakollisten vaatimusten sekä tarjouksen tekemistä koskevien vaatimusten täyttymisen tarkistamista tarjousasiakirjoissa esitetyn selvityksen perusteella.

Tarjousten vastaanottaminen Hankintayksikkö ilmoittaa tarjouspyynnössä, missä ajassa tarjoukset tulee toimittaa ja miten ne tulee toimittaa.

Tarjousten vertailu Vaihe, jossa niitä tarjouksia, jotka ovat läpäisseet tarjoajien soveltuvuuden arvioinnin sekä tarjousten tarjouspyynnön mukaisuuden tarkastamisen, vertaillaan siten, että ensin kutakin tarjousta arvioidaan hankintailmoituksessa ja/tai tarjouspyynnössä ilmoitetun mukaisesti vertaamalla hintojen, kustannusten tai parhaan hinta-laatusuhteen vertailuperusteiden osalta ja sitten tarjouksia verrataan keskenään. Vertailu toteutetaan käyttämällä tarjouspyynnössä ilmoitettuja painoarvoja tai painotettua pisteytystä.

Tietopyyntö tarkoittaa hankintayksikön mahdollisille toimittajille lähettämää vapaamuotoista selvityspyyntöä, jolla hankintayksikkö selvittää markkinatarjontaa, toimittajien halukkuutta tarjota sekä toimittajan tuotteita koskevia tietoja. Tietopyyntöön annetut vastaukset eivät sido toimittajia eivätkä hankintayksikköä. Tietopyynnöllä voidaan myös tarkoittaa julkisuuslain mukaista tietopyyntöä, jolla pyydetään tietoja viranomaisen asiakirjoista.

Tilaaja tarkoittaa hankintaa tekevää sopijapuolta eli hankintayksikköä, joka on sitoutunut ostamaan sovitun tavarat, palvelun tai rakennusurakan. Tilaaja-käsite on käytössä mm. JYSE- ja JIT-ehdoissa.

Tilaaminen Tuotteiden tai palveluiden tilaaminen toimittajalta esimerkiksi sähköisesti tilausjärjestelmällä, sähköpostilla, verkkokaupassa tai poikkeustapauksissa puhelimitse. Puhelimitse tehty tilaus on vahvistettava kirjallisesti.

Tilaus Tilaajaa sitova asiakirja tai dokumentti, jolla tilaaja ilmoittaa toimittajalle hankintaa koskevat yksilöidyt tiedot eli tiedot tilattavasta tuotteesta, määrästä, hinnoista ja muista tilausehdoista.

Tilausjärjestelmä Tietojärjestelmä, jolla laaditaan, lähetetään ja vastaanotetaan määrämuotoisia sähköisiä tilaussanomia. Sanomien perusteella välitetään tilaus toimittajalle sekä kuitataan se vastaanotetuksi.

Tinkiminen Julkisissa hankinnoissa hankintayksikkö ei saa tinkiä. Esimerkiksi täysin samasta identtisestä tarjouskohteesta ei saa järjestää uutta tarjouskierrosta, kun tarjoukset on aiemmin hylätty liian kalliina. Hintaa alentavat tai muuttavat keskustelut tarjouskilpailun aikana muissa kuin neuvottelumenettelyissä ovat kiellettyjä ja ne voidaan tulkita kielletyksi tinkimiseksi, mikä vaarantaa hankintamenettelyn oikeellisuuden.

Toimeksiantaja Taho, joka määrittää käyttäjän vaatimukset ja joka antaa toimeksiannon hankinnan toteuttavalle hankintayksikölle.

Toimittaja Toimittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen ryhmittymää, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustöitä tai rakennusurakoita.

Toimitusaika Aika, jonka kuluessa toimittajan on toimitettava sovittu tavara tai palvelu tai toteutettava urakka.

Toimituslauseke, toimitusehto Ulkomaan kaupassa Incoterms (2010) -ehtojen mukainen ja kotimaan kaupassa Finnterms (2001) -ehtojen mukainen lauseke, jolla sovitaan tavarankuljetusvastuusta ja kuljetuskustannusten jaosta sekä vaaranvastuusta kuljetuksen aikana. Esimerkiksi toimitusehto TOP Helsinki FIN01, toimitettuna perillä Helsingissä tarkoittaa, että toimittaja hankkii rahdinkuljettajan, vastaa kuljetuskustannuksista ja kantaa vastuun kuljetuksen aikana syntyneistä vahingoista siihen saakka, kunnes tavara on siirretty kuljetusvälineestä tilaajalle.

Tuote Prosessin tulos, joita ovat tavaratuotteet, palvelut, tietotuotteet ja prosessoidut materiaalit.

Tuoteluettelo on toimittajan lista sen tarjolla olevista (puite)sopimukseen liittyvistä tuotteista sekä näiden tarvittavista tunnistetiedoista. Nämä voidaan viedä tilausjärjestelmään määrämuotoisena/standardoituna luettelona (excel, csv, muu tiedonsiirto).

Täsmäntäminen Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa määrääjässä toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja. Hankintayksiköillä on tähän oikeus, mutta ei ole velvollisuutta. Sellaisia muutoksia ei saa tehdä, joilla on olennainen vaikutus tarjoajien asemaan. Täsmäntämisessä on annettava kaikille tarjoajille samanlaiset mahdollisuudet täsmäntämiseen.

Urakka Tilaajan ja urakoitsijan väliseen sopimukseen perustuva, sovittua hintaa tai veloitusperustetta vastaan, sovittuna ajankohtana toimitettava työntulos, joka yleensä sisältää sekä työsuorituksia että materiaalitoimituksia. Urakkasopimus Tilaajan ja urakoitsijan välinen allekirjoitettu asiakirja tietyn työntuloksen aikaansaamiseksi sovittua hintaa tai veloitusperustetta vastaan.

Urakoitsija on hankintayksikön sopimuskumppani, joka on sitoutunut aikaansaamaan urakkasopimuksessa määritellyn työntuloksen.

Vaatus Tarjottavan tavarankuljetuksen tai palvelun ominaisuuksia koskeva tarve tai odotus, joka voi olla erityisesti mainittu tai yleisesti edellytetty.

Vaatuspakollisuus, ehdottomuus tulee tuoda esille joko määrittämällä, että vaatimus on ehdoton/pakollinen tai käyttämällä muotoa "on oltava, tulee täyttää".

Vaihtoehtoiset ja rinnakkaiset tarjoukset Hankintayksikkö voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia eli tarjoajan esittämiä vaihtoehtoja, jos vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on ilmoitettu sallituksi hankintailmoituksessa. Vaihtoehtojen tulee liittyä hankinnan kohteeseen. Vaihtoehtoisen tarjouksen tulee täyttää tarjouspyynnössä ja muissa hankinta-asiakirjoissa esitetyt

vähimmäisvaatimukset. Hankintayksikkö voi kieltää tarjoajaa tekemästä useaa rinnakkaista tarjoustaan samasta tuotteesta, jos tästä on ilmoitettu tarjouspyynnössä.

Vaikuttavuus, hankintojen vaikuttavuus Hankintojen vaikuttavuudella tarkoitetaan hankinnalla tavoiteltuja positiivisia yhteiskunnallisten muutosten tai hyötyjen toteutumista keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä. Tavoitteena voi olla parantaa uusilla tai merkittävästi parannetuilla tuotteilla, prosesseilla tai toimintatavoilla julkisten palvelujen tuottavuutta, laatua tai kestävyyttä.

Valitus Kirjallinen asiakirja tai dokumentti, jolla julkista hankintaa koskevaan hankintapäätökseen tyytymätön voi saada asian vireille markkinaoikeudessa. Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi se, jota asia koskee sekä tietyissä tapauksissa eräät viranomaiset.

Valitusaika Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle pääsääntöisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Valitusaika on 6 kuukautta, jos hankintapäätös tai valitusosoitus on olennaisesti puutteellinen. Jos valitusosoitusta ei ole annettu, ei valitusaika ala kulua. Jos hankintasopimus on tehty noudattamatta pakollista odotusaikaa, valitusaika on 30 päivää hankintapäätöksen tiedoksisaannista.

Valitusosoitus Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen valitusosoitus, jossa selotetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja hankintayksikön yhteystieto valituksesta ilmoittamista varten. Niissä hankinnoissa, jotka jäävät hankintalain soveltamisalueen ulkopuolelle, hankintapäätökseen ei liitetä valitusosoitusta markkinaoikeuteen, vaan ainoastaan oikaisuohje. Ks. myös Oikaisuohje.

Valvontaviranomainen Valvontaviranomaisena toimii Kilpailu- ja kuluttajavirasto, joka valvoo hankintalain noudattamista. KKV voi kieltää hankintayksikköä panemasta hankintapäätöstä täytäntöön, jos se katsoo hankintayksikön tehneen suorahankinnan ilman suorahankintaperustetta, jos hankinnasta ei ole tehty sopimusta. Jos EU-hankinta tai kansalliset kynnysarvot ylittävä liitteen E hankinta tai käyttöoikeussopimus on tehty suorahankintana ilman suorahankintaperustetta, KKV voi esittää markkinaoikeudelle seuraamusten määräämistä.

Vapauttamisperuste (force majeure) Sopimuksen täyttämisen estävä ja sopimuksen syntymisen jälkeen sattunut epätavallinen ja asiaan vaikuttava tapahtuma, jota sopijapuolten ei ole ollut syytä ottaa huomioon sopimusta tehtäessä ja joka on sopijapuolista riippumaton, eikä sen estävä vaikutusta voida poistaa ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia tai kohtuutonta ajanhukkaa. Varaus, varattu Määrärahan varaamista tiettyyn käyttökohteeseen silloin, kun hankintapäätöstä ei vielä ole hyväksytty ja varoja ei siten ole vielä sidottu.

Voimavara-alihankkija on tarjoukseen liittyvä alihankkija, jonka avulla tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset. Esimerkiksi tarjoaja voi voimavara-alihankkijan avulla täyttää tarjouspyynnöllä asetetun referenssivaatimuksen. Voimavara-alihankkijan tulee täyttää oma ESPD-lomake tarjouksen liitteeksi.

Hankintaohjeen päivitykset:

Muutos	Päiväys